

PROGRAM NAUCZANIA ŚCIEŻKI EDUKACYJNE DLA SZKÓŁ PONADGIMNAZJALNYCH

**Przyjęto uchwałą
na posiedzeniu Rady Pedagogicznej
w dniu 8. 01. 2004r.**

***"To co musiałeś odkryć samodzielnie zostawia w twym umyśle
ścieżkę, którą w razie potrzeby możesz pójść jeszcze raz."***

Georg Christoph

ZESPÓŁ SZKÓŁ LICEALNYCH IM B.CHROBREGO W LEŻAJSKU

AUTORZY PROGRAMU:

mgr Elżbieta Sokołowska – koordynator szkolny

Koordynatorzy przedmiotowi:

mgr Lucyna Słoniec – edukacja czytelnicza i medialna

mgr inż. Ryszard Zemła – edukacja ekologiczna

mgr Andrzej Makówka – edukacja europejska

ks. mgr Grzegorz Kowalczyk – edukacja filozoficzna

mgr Renata Pakosz – edukacja prozdrowotna

mgr Barbara Socha – edukacja regionalna – dziedzictwo kulturowe w regionie

mgr Elżbieta Rup – wychowanie do życia w rodzinie

oraz zespoły przedmiotowe nauczycieli

WSTĘP

Zgodnie z Rozporządzeniem MENiS z dn. 26.02.2002r. (D.U. z 2002r. Nr 51 poz. 458) Podstawa programowa kształcenia ogólnego dla liceów ogólnokształcących, liceów profilowanych i techników, wprowadzono do tych typów szkół, obok przedmiotów, następujące ścieżki edukacyjne :

- 1) edukacja czytelnicza i medialna
- 2) edukacja ekologiczna
- 3) edukacja europejska
- 4) edukacja filozoficzna
- 5) edukacja prozdrowotna
- 6) edukacja regionalna – dziedzictwo kulturowe w regionie
- 7) wychowanie do życia w rodzinie

Dyrektor szkoły zapewnia uwzględnienie problematyki ścieżek edukacyjnych w szkolnym zestawie programów nauczania, a za realizację tych ścieżek są odpowiedzialni nauczyciele wszystkich przedmiotów, którzy do własnego programu włączają odpowiednio treści danej ścieżki.

W Zespole Szkół Licealnych im B.Chrobrego w Leżajsku dyrektor mgr St.Bartnik powołał Zespół Programowy pod kierunkiem mgr Elżbiety Sokołowskiej do opracowania szkolnego Programu Ścieżek Edukacyjnych. Program ten powstał w oparciu o propozycje tematyczne przygotowane przez zespoły przedmiotowe nauczycieli.

Tworząc nasz program nauczania dla ścieżek edukacyjnych nie zapomnieliśmy o tym, że uczniowie liceów ogólnokształcących, liceów profilowanych i techników w szczególności są przygotowani do podejmowania wyzwań współczesnego świata, takich jak: integracja, globalizacja, wymiana informacji, postęp naukowo- techniczny.

Wszelki rozwój ucznia wymaga, aby osnowę programów nauczania i programów wychowania w tych typach szkół stanowiły równocześnie:

- otwartość na świat, ale i tożsamość oparta na dziedzictwie kultury własnej ojczyzny;
- wiedza ogólna i umiejętność jej praktycznego wykorzystywania, ale także zdolność rozumienia i definiowania zmiennej rzeczywistości ;
- śmiałość poszukiwania wśród tego, co nowe i nieznanne, ale i wierność zasadom etycznym.

Program nauczania ścieżek edukacyjnych jest przeznaczony do realizacji na ponadgimnazjalnym etapie kształcenia przez uczniów i nauczycieli różnych przedmiotów. Nie określa liczby godzin, ponieważ jego treści są omawiane w obrębie obowiązującego w szkole ramowego planu nauczania. Ścieżka międzyprzedmiotowa to program, którego elementy są wkomponowane w programy wielu przedmiotów.

Program został sformułowany w aspekcie podmiotowym, co oznacza, że przyznaje on nauczycielom i uczniom dużą swobodę w projektowaniu kształcenia, rozkładania akcentów ważności w obrębie proponowanych zagadnień tematycznych; wyznaczaniu tempa edukacyjnego.

Zakłada przede wszystkim kształcenie umiejętności uczniów, umożliwia ich samokształcenie, a także zdobycie potrzebnej koniecznej wiedzy. Eliminuje zbędny w szkole encyklopedyzm.

Realizacja treści tego programu pomoże przygotować uczniów do pozytywnego działania, samokształcenia i prawidłowego (psychicznie i moralnie) funkcjonowania w nowej rzeczywistości.

W myśl starej maksymy Arystotelesa, która brzmi:
„UCZĘ SIĘ ROBIĆ COŚ, ROBIĄC TO”

SPOSOBY OCENIANIA REZULTATÓW PRACY UCZNIĄ

Przedmiotem oceniania powinny być umiejętności i wiedza ucznia.

Nie stworzono oddzielnego systemu, bowiem hasła programowe ścieżek edukacyjnych stanowią integralną część programów nauczania przedmiotów, które ocenia się według ustalonych już kryteriów przez nauczycieli je uczących.

Ocena ucznia ma mieć charakter wspierający, tzn. stymulować rozwój ucznia, najpierw wskazywać mu jego zalety a dopiero potem wady. Zawierać wskazówki do dalszej pracy.

Ocenianie ucznia powinno być systematyczne. Każdy nauczyciel podejmuje proces oceniania kierując się zasadami i kryteriami określonymi w przedmiotowym jak i ogólnym systemie oceniania przyjętym w Statucie Szkoły.

Oprócz tych form oceniania powinno się stosować ocenianie podsumowujące, mające na celu zdiagnozowanie osiągnięć ucznia i wydanie na ten temat opinii, a co za tym idzie poinformowanie samego ucznia, rodziców, szerszego społeczeństwa. Mogą to być przedstawione publicznie przez uczniów prace, np. badawcze, wykonane metoda projektu czy artystyczne.

EWALUACJA PROGRAMU

Zadaniem ewaluacji jest stwierdzenie, czy program ma być realizowany dalej, czy spełnił swoje założenia? Czy ma on pozostać w niezmienionej postaci, czy należy do niego wprowadzić zmiany? Jeśli tak, to jakie? Te pytania pomogą dokonać jego ewaluacji.

Ewaluacje programu należałoby przeprowadzić po całym cyklu kształcenia, czyli na zakończenie nauki w szkole ponadgimnazjalnej. Celem głównym jej byłaby weryfikacja i modyfikacja programu przeprowadzona dla wszystkich nauczycieli wdrażających go. Przedmiotem badań powinny być strategie nauczania, umiejętności ucznia, możliwość korelacji międzyprzedmiotowej.

W celu zbadania tych problemów przeprowadzone zostaną testowe badania wyników nauczania, ankiety, obserwacje, dyskusje.

Badania te będą prowadzić wdrażający ten program nauczyciele, wychowawcy. Jego autorzy przygotowują narzędzia badawcze.

Wyniki zaś zostaną opracowane w formie sprawozdania.

Ewaluacja jest integralną częścią każdego programu, bowiem pozwala na wprowadzenie korekt i zmian w systemie edukacji.

SPOSOBY DOKUMENTOWANIA REALIZACJI ŚCIEŻEK:

1. Przy zapisie tematu lekcyjnego w dzienniku (na marginesie), należy zaznaczyć kolorem zielonym odpowiedni symbol realizowanej właśnie ścieżki.
2. Na końcu dziennika, na dodatkowo umieszczonych stronicach, należy potwierdzić realizację zagadnienia tematycznego ścieżki wpisując: datę, przedmiot, na którym było ono realizowane oraz podpis nauczyciela.

OBJAŚNIENIA:

1. Przy oznaczeniach w dzienniku lekcyjnym proponujemy następujące skróty ścieżek edukacyjnych:
 - **CM** – edukacja czytelnicza i medialna
 - **EE** – edukacja ekologiczna
 - **EU** – edukacja europejska
 - **EF** – edukacja filozoficzna
 - **ER** – edukacja regionalna – dziedzictwo kulturowe w regionie

- **EP** – edukacja prozdrowotna
- **WDŻ** – wychowanie do życia w rodzinie
- 2. Oznaczenia stosowane w programie ścieżek edukacyjnych, w rubryce „*Klasa*” :
- Cyfry arabskie (1,2,3,4) - oznaczają klasę, w której realizowane jest zagadnienie tematyczne
- LO – liceum ogólnokształcące
- LP – liceum profilowane
- L – liceum, zarówno LP jak i LO
- T – technikum
- * (gwiazdka) – oznacza wszystkie typy szkół tj. LO, LP, T
- R – poziom rozszerzony nauczanego przedmiotu
- P – poziom podstawowy nauczanego przedmiotu

EDUKACJA CZYTELNICZA I MEDIALNA [CM]

Cele edukacyjne:

1. Przygotowanie się do samokształcenia poprzez umiejętne pozyskiwanie i opracowywanie informacji pochodzących z różnych źródeł.
2. Rozumienie natury i roli mediów we współczesnej cywilizacji.
3. Zachowanie tożsamości kulturowej wobec globalizacji kultury.
4. Zdobycie umiejętności przekazu i krytycznego odbioru treści komunikatów medialnych.
5. Zachowanie postawy dystansu i krytycyzmu wobec informacji przekazywanych przez media.

Zadania szkoły:

1. Wprowadzenie w technologię pracy umysłowej jako przygotowanie do egzaminu maturalnego i studiów wyższych.
2. Rozwijanie wiedzy na temat powszechnie dostępnych zasobów informacyjnych.
3. Stwarzanie warunków dla samodzielnego sporządzania przez uczniów komunikatów medialnych.
4. Dostarczanie materiałów do krytycznej analizy przekazów informacyjnych (np. prasa, telewizja, reklama zewnętrzna).

Treści nauczania:

1. Tradycyjne i nowoczesne źródła informacji (od książki do przekazów internetowych); najnowsze techniki informacyjne i ich dostępność.
2. Współczesne instytucje wydawnicze i instytucje zajmujące się dystrybucją książek i prasy.
3. Kompetencje czytelnicze niezbędne do odbioru tekstów literackich, naukowych i popularnonaukowych.
4. Globalizacja życia. Cywilizacja informacyjna i kultura mediów. Pojęcie czwartej władzy.
5. Media publiczne i prywatne - zadania i interesy. Rynkowość mediów i jej społeczne skutki. Wpływ mediów na różne aspekty życia człowieka.
6. Zagrożenia dla psychicznego i moralnego rozwoju człowieka płynące z mediów. Różne formy uzależnień medialnych.
7. Warsztat pracy dziennikarza (prasowego, radiowego, telewizyjnego)
8. Warsztat pracy reżysera (filmowego, teatralnego).
9. Wywieranie wpływu na ludzi. Metody i techniki perswazji i manipulacji stosowane w reklamie zewnętrznej, prasowej, radiowej i telewizyjnej.
10. Analiza porównawcza wybranej informacji zaczerpniętej z różnych źródeł (z prasy, audycji telewizyjnych lub radiowych). Kryteria wskazujące na rzetelność i obiektywizm tej informacji.
11. Wybór międzynarodowych i polskich przepisów prawa dotyczących mediów.

Osiągnięcia:

1. Umiejętność sprawnego zebrania określonych informacji i wyselekcjonowania przydatnych treści (w tym sporządzenie bibliografii).
2. Postrzeganie roli mediów w szerszym kontekście cywilizacyjno-kulturowym.
3. Dostrzeganie wpływu mediów na życie i zachowanie ludzi oraz całych społeczeństw.
4. Formułowanie ocen, opinii i recenzji wybranych informacji przekazywanych przez media.
5. Samodzielne tworzenie podstawowych komunikatów medialnych z wykorzystaniem modelu warsztatu pracy dziennikarza prasowego oraz radiowego lub telewizyjnego

EDUKACJA EKOLOGICZNA [EE]

Cele edukacyjne

1. Uświadczenie różnorodności sposobów negatywnego i pozytywnego oddziaływania ludzi na środowisko i kształtowanie umiejętności praktycznego ich poznawania.
2. Przyjmowanie postawy odpowiedzialności za obecny i przyszły stan środowiska oraz gotowości do działań na rzecz zrównoważonego rozwoju.

Zadania szkoły

1. Umożliwienie prowadzenia badań w terenie.

2. Tworzenie warunków pozwalających integrować różne dziedziny wiedzy w celu zrozumienia idei zrównoważonego rozwoju.

Treści nauczania

1. Ekonomiczne i społeczne aspekty związków między człowiekiem i jego działalnością a środowiskiem. Wartość środowiska. Korzyści i straty związane z jego eksploatacją. Zasoby odnawialne i nieodnawialne.
2. Współczesny system gospodarki światowej i jego wpływ na degradację zasobów środowiska. Współpraca międzynarodowa jako warunek osiągnięcia zrównoważonego rozwoju.
3. Zagrożenia cywilizacyjne związane z energetyką konwencjonalną i jądrową. Odnawialne źródła energii.
4. Sposoby ochrony różnorodności biologicznej.
5. Intensyfikacja produkcji rolnej i związane z nią zagrożenia. Rolnictwo ekologiczne.
6. Problemy bezpieczeństwa biologicznego, np. inżynieria genetyczna.
7. Problemy polityki ekologicznej państwa.

Osiągnięcia

1. Dostrzeganie zagrożeń dla współczesnej cywilizacji wynikających z nieracjonalnego korzystania z zasobów środowiska i z nierównomiernego poziomu życia w różnych regionach świata.
2. Ocenianie działalności ekologicznych organizacji pozarządowych, ich celów i form działania oraz zgodności z polityką ekologiczną państwa.
3. Podejmowanie racjonalnych działań służących poprawie stanu środowiska w skali lokalnej, regionalnej, krajowej i globalnej.

EDUKACJA EUROPEJSKA [EU]

Cele edukacyjne

1. Poznanie założeń, celów i historii Unii Europejskiej na tle procesów integracyjnych współczesnego świata.
2. Umiejętność postrzegania integracji europejskiej w kontekście przemian geopolitycznych współczesnego świata oraz szans rozwojowych Polski.
3. Umiejętność określania wzajemnej zależności między podstawami tożsamości i suwerenności polskiej oraz podstawami wspólnotowymi Unii Europejskiej.
4. Rozumienie kontekstu europejskiego aktualnych wydarzeń społecznych, kulturalnych, gospodarczych i politycznych w Polsce i Europie.
5. Przygotowanie do aktywnego uczestnictwa w życiu publicznym Polski i Unii Europejskiej w okresach przedakcesyjnym i pełnego członkostwa (z korzyścią dla dobra kraju i jedności europejskiej).

Zadania szkoły

1. Budzenie zainteresowania sprawami dotyczącymi integracji europejskiej, działaniami Rządu w tym zakresie oraz skutkami integracji dla każdego mieszkańca Polski.
2. Ułatwienie rozumienia głównych zasad funkcjonowania Unii Europejskiej.
3. Stopniowe przygotowanie ucznia do samodzielności w zdobywaniu informacji na temat Unii Europejskiej.
4. Wskazywanie konkretnych form i możliwości współpracy młodzieży.

Treści nauczania

1. Proces integracji europejskiej w perspektywie historycznej: czynniki integrujące i dezintegrujące. Polska i Polacy w budowaniu jednoczącej się Europy.
2. Droga państw europejskich, w tym Polski, do Unii Europejskiej. System, procedury i pola negocjacji. Kalendarium rozszerzenia. Cele integracji Polski z Unią Europejską. Przedakcesyjne działania i programy Rządu.
3. Stosunek społeczeństw krajów członkowskich i społeczeństwa polskiego do rozszerzenia Wspólnot Europejskich. Różne opcje obecne w polityce i opinii publicznej krajów członkowskich. Katalog nadziei i obaw. Wyobrażenie roli i miejsca Polski i Polaków w zjednoczonej Europie. Kwestia standardów unijnych.
4. Kierunki integracji. Trzy filary procesu zjednoczenia. Różne koncepcje wizji przyszłej zjednoczonej Europy.
5. Ewolucja prawa Unii Europejskiej. Kwestia konstytucji Unii Europejskiej. Wzajemne relacje między prawem Unii Europejskiej i prawem krajowym.
6. Ewolucja instytucji Unii Europejskiej. Procedury podejmowania decyzji.
7. Gospodarka Unii Europejskiej. Polska w perspektywie polityk wspólnotowych w dziedzinie gospodarczej, w tym w szczególności wspólnej polityki rolnej.
8. Jednolity europejski rynek pracy i jego dostępność dla obywateli polskich. Europejskie problemy społeczne i sposoby ich rozwiązywania.
9. Droga krajów członkowskich do Unii Gospodarczej i Walutowej.
10. Bezpieczeństwo europejskie w wymiarze międzynarodowym i wewnętrznym. Bezpieczeństwo Polski w ramach Unii Europejskiej i w NATO.
11. Prawa i obowiązki obywatelskie, obywatelstwo europejskie, obywatelski wymiar procesu integracji europejskiej.
12. Europa wartości. Duchowy wymiar Europy - edukacja, kultura. Rola edukacji jako czynnika wyrównywania szans polskiej młodzieży w Europie. Możliwości współpracy.

13. Rola i zasady działania samorządów terytorialnych w Unii Europejskiej. Współpraca polskich samorządów z odpowiednikami w Unii Europejskiej. Euroregiony.

14. Miejsce Polski w organizacjach europejskich, w tym w Radzie Europy.

15. Polska i jej sąsiedzi. Polska w regionie Europy Środkowej i Bałtyku. Polska i Europa Wschodnia.

Osiągnięcia

1. Znajomość historii, celów i zasad działania głównych instytucji oraz podstaw prawa Unii Europejskiej.
2. Znajomość praw i obowiązków obywateli i kraju z punktu widzenia wymogów integracyjnych.
3. Znajomość istniejących źródeł informacji na temat Unii Europejskiej oraz umiejętność korzystania z nich.
4. Umiejętność samodzielnego gromadzenia, analizowania i interpretowania informacji na określony temat dotyczący Unii Europejskiej.
5. Znajomość mechanizmów współpracy i komunikowania się oraz umiejętność tworzenia odpowiednich projektów umożliwiających tę współpracę.
6. Znajomość zasad i form współpracy Polski w regionie, ze szczególnym uwzględnieniem państw sąsiadujących.

EDUKACJA FILOZOFICZNA

[EF]

Cele edukacyjne

1. Kształcenie umiejętności krytycznego myślenia, uczestnictwa w dialogu, w tym prezentacji własnego stanowiska i jego obrony.
2. Uświadomienie specyfiki zagadnień filozoficznych; ich genezy, rozwoju i roli w kulturze.
3. Rozwój myślenia teoretycznego.
4. Uzyskiwanie samowiedzy poprzez uświadamianie zagadnień egzystencjalnie i moralnie doniosłych.

Zadania szkoły

1. W oparciu o treści programowe ukazanie wkładu myśli filozoficznej w kulturę europejską.
2. Przekazanie podstawowych informacji na temat współczesnych kierunków i szkół filozoficznych. Zwrócenie uwagi na polską tradycję filozoficzną.
3. Umożliwienie uczniom obcowania z tekstem filozoficznym.

Treści nauczania

1. Elementy logiki ogólnej i retoryki.

Myśl a język. Stawianie pytań, definiowanie, klasyfikacja i argumentacja. Dyskusja.

2. Narodziny filozofii i jej pierwsze koncepcje w starożytnej Grecji.

3. Przedmiot filozofii.

Dyscypliny filozoficzne. Główne pojęcia, metody i problemy filozoficzne.

4. Różne sposoby pojmowania filozofii:

1) na przykładzie osiągnięć wybitnych filozofów (Sokrates, Platon, Arystoteles, Marek Aureliusz, Św. Augustyn, Św. Tomasz z Akwinu, Kartezjusz, Hume, Kant, Hegel, E. Husserl, R. Ingarden),

2) w oparciu o informacje na temat koncepcji i szkół filozoficznych (filozofia analityczna, fenomenologia, egzystencjalizm, hermeneutyka, filozofia dialogu, tomizm współczesny, personalizm).

5. Filozofia a inne dziedziny kultury.

Filozofia a nauka, religia, sztuka, światopogląd, ideologia.

6. Elementy teorii rzeczywistości.

Idealizm, wariabilizm, realizm.

7. Elementy antropologii filozoficznej.

Człowiek jako byt osobowy. Główne koncepcje człowieka. Naturalne i kulturowe środowisko człowieka.

Człowiek w relacji z drugim człowiekiem i ze wspólnotami. Człowiek wobec wartości.

8. Elementy teorii poznania.

Źródła poznania. Granice poznania. Prawdziwość poznania i jej kryteria.

Osiągnięcia

1. Umiejętność formułowania podstawowych pytań filozoficznych dotyczących rzeczywistości, człowieka i kultury.
2. Umiejętność definiowania, klasyfikowania, argumentowania; prowadzenie dyskusji.
3. Umiejętność dokonywania analizy tekstów filozoficznych w aspekcie zawartych w nich problemów.
4. Dostrzeganie zagadnień filozoficznych w nauce, sztuce oraz w moralności i religii.

EDUKACJA PROZDROWOTNA

[EP]

Cele edukacyjne

1. Pogłębienie wiedzy o realizacji zachowań prozdrowotnych w ochronie, utrzymaniu i poprawie zdrowia jednostki i zdrowia publicznego.
2. Rozwijanie umiejętności życiowych sprzyjających rozwojowi fizycznemu, psychicznemu, społecznemu i duchowemu.
3. Kształtowanie aktywnej i odpowiedzialnej postawy wobec zdrowia własnego i innych ludzi.
4. Rozbudzanie potrzeby działania na rzecz tworzenia zdrowego środowiska.

Zadania szkoły

1. Zwiększanie zainteresowania uczniów sprawami zdrowia i przekazywanie im rzetelnej wiedzy o różnych jego aspektach (zdrowie fizyczne, psychiczne, społeczne i duchowe) oraz czynnikach sprzyjających zdrowiu i najczęstszych zagrożeniach dla zdrowia oraz możliwościach ich eliminowania.
2. Tworzenie w szkole środowiska umożliwiającego uczniom praktykowanie prozdrowotnego stylu życia, wzmacnianie poczucia własnej wartości, wiary w siebie i swoje możliwości oraz udzielanie uczniom wsparcia w sytuacjach trudnych.
3. Rozwijanie współpracy z rodzicami i społecznością lokalną w zakresie edukacji prozdrowotnej i rozwiązywania problemów zdrowotnych uczniów.

Treści nauczania

1. Styl życia i jego związek ze zdrowiem i chorobą. Koncepcja i cele promocji zdrowia. Zdrowie jako wartość dla człowieka i społeczeństwa.
2. Pielęgnacja ciała i urody. Dbałość o utrzymanie odpowiedniej masy ciała, sylwetki, dobrej sprawności i wydolności fizycznej. Chronienie się przed zanieczyszczeniami środowiska.
3. Praca i wypoczynek, aktywne spędzanie czasu wolnego. Aktywność ruchowa, zabawa i poczucie humoru a zdrowie.
4. Identyfikowanie i podejmowanie ryzyka. Zachowania bezpieczne w codziennym życiu. Troska o bezpieczeństwo innych.
5. Zasady racjonalnego żywienia w różnych okresach życia. Żywnienie a samopoczucie i zdolność do pracy oraz zapobieganie chorobom. Skutki niewłaściwego odchudzania się i stosowania diet eliminacyjnych. Wybór sprzyjających zdrowiu produktów spożywczych i ich przechowywanie. Prawa konsumenta żywności.
6. Korzystanie z pomocy medycznej, psychologicznej i innych form wsparcia. Znaczenie profilaktycznych badań medycznych. Zachowanie się w chorobie. Postawy wobec osób przewlekle chorych i niepełnosprawnych i osób starszych.
7. Uwarunkowania podaży i popytu na substancje psychoaktywne. Rodzaje tych substancji i ich wpływ na organizm, psychikę oraz rozwój społeczny i duchowy człowieka. Przepisy prawa dotyczące używania substancji psychoaktywnych. Formy pomocy dla osób eksperymentujących i uzależnionych.
8. Osobowe i społeczne umiejętności życiowe niezbędne dla ochrony, poprawy i utrzymania zdrowia.

Osiągnięcia

1. Znajomość głównych czynników sprzyjających i zagrażających zdrowiu człowieka oraz podstawowych zasad profilaktyki najczęstszych zaburzeń i chorób. Realizowanie wartości związanych ze zdrowiem.
2. Umiejętność korzystania z pomocy medycznej i psychologicznej, radzenie sobie w sytuacjach trudnych oraz umiejętność wspierania innych.
3. Umiejętność porozumiewania się i utrzymywania dobrych relacji z innymi ludźmi oraz funkcjonowania i współpracy w grupie, radzenia sobie z presją środowiska.
4. Świadome dążenie do ochrony, utrzymania i poprawy zdrowia własnego oraz osób, wśród których uczeń żyje.

EDUKACJA REGIONALNA

- DZIEDZICTWO KULTUROWE W REGIONIE [ER]

Cele edukacyjne:

1. Poznawanie własnego regionu, w tym jego dziedzictwa kulturowego, jako części Polski i Europy.
2. Pogłębianie więzi ze swoim środowiskiem, regionem, krajem.
3. Kształtowanie tożsamości regionalnej w kontekście wartości narodowych i europejskich.
4. Przygotowanie do dojrzałego życia w strukturach regionalnych, narodowych, państwowych i europejskich.
5. Rozwijanie szacunku wobec innych wspólnot regionalnych, etnicznych i narodowych.

Zadania szkoły:

1. Umożliwienie zdobywania wszechstronnej wiedzy o własnym regionie.
2. Tworzenie sytuacji wyzwających w uczniach twórczość, wzbogacających dorobek dziedzictwa kulturowego.
3. Ułatwienie dostrzegania znaczenia wartości własnego regionu i kraju w życiu osobistym.
4. Przygotowanie i wprowadzenie do roli aktywnego, odpowiedzialnego współgospodarza regionu i kraju oraz uczestnika życia wspólnoty europejskiej.

Treści nauczania:

1. Dzieje regionu na tle historii Polski i Europy.
2. Specyfika przyrodnicza, społeczna, ekonomiczna, kulturowa regionu w relacji z innymi regionami Polski i Europy.
3. Przeszość regionu, jego dziedzictwo kulturowe jako podstawa rozumienia współczesności regionu.
4. Perspektywy i szanse rozwoju regionu we współpracy krajowej i międzynarodowej. 5. Promocja regionu w kraju i za granicą.

Osiągnięcia:

1. Zdobycie wieloaspektowej wiedzy o regionie, w tym o jego dziedzictwie kulturowym, na tle Polski i Europy.
2. Dostrzeżenie znaczenia wartości regionu w życiu osobistym, wspólnotowym i społecznym.

3. Całościowe postrzeganie regionu jako miejsca życia, aktywności i szeroko rozumianej twórczości.
4. Świadomy udział w życiu kulturowym, społecznym, gospodarczym i politycznym środowiska lokalnego.
5. Pielęgnowanie i pomnażanie regionalnego i narodowego dziedzictwa kulturowego.
6. Umiejętności prezentowania i promowania regionu w kraju i za granicą.
7. Dostrzeganie wartości kultury narodowej w jej różnorodności regionalnej na tle kultur innych wspólnot etnicznych i narodowych.
8. Ukształtowanie postawy solidarności narodowej i otwartości na inne wspólnoty oraz kultury.

WYCHOWANIE DO ŻYCIA W RODZINIE

[WDŻ]

Cele edukacyjne

1. Rozwijanie umiejętności rozwiązywania problemów związanych z okresem dojrzewania, dorastania i wyborem drogi życiowej.
2. Pogłębianie wiedzy związanej z funkcjami rodziny, miłością, przyjaźnią, pełnieniem ról małżeńskich i rodzicielskich, seksualnością człowieka i prokreacją.
3. Przyjęcie pozytywnej postawy wobec życia ludzkiego, osób niepełnosprawnych i chorych.
4. Kształtowanie postaw prozdrowotnych, prospołecznych i prorodzinnych.
5. Uzyskanie przez uczniów lepszego rozumienia siebie i najbliższego otoczenia.

Zadania szkoły

1. Wspieranie wychowawczej roli rodziny. Integrowanie działań szkoły i rodziców.
2. Pomoc w kształtowaniu pozytywnego stosunku do płciowości. Odniesienie płciowości do wartości i pojęć takich jak : poszanowanie życia, miłość, małżeństwo, rodzina, przyjaźń, akceptacja i szacunek w relacjach międzyludzkich.
3. Pomoc w osiągnięciu dojrzałości psychoseksualnej.
4. Uświadomienie roli rodziny w życiu człowieka. Promowanie trwałych związków, których podstawą jest więź emocjonalna, efektywne sposoby komunikowania się, wzajemne zrozumienie.
5. Przekazywanie rzetelnej, dostosowanej do poziomu rozwoju ucznia, wiedzy na temat zmian biologicznych, psychicznych i społecznych w różnych fazach rozwoju człowieka.

Treści nauczania

1. Tożsamość i wielowymiarowość człowieka. Poczucie sensu życia.
2. Komunikacja interpersonalna, asertywność, techniki negocjacji, empatia.
3. Tolerancja wobec odmienności kulturowych, etnicznych, religijnych, seksualnych.
4. Rozwój psychoseksualny człowieka w kolejnych fazach życia.
5. Dojrzewanie: rozumienie i akceptacja kryteriów dojrzałości biologicznej, psychicznej i społecznej. Problemy okresu dojrzewania i sposoby radzenia sobie z nimi.
6. Wartości i pojęcia związane z płciowością człowieka: męskość, kobiecość, miłość, rodzina, rodzicielstwo. Znaczenie odpowiedzialności w przeżywaniu własnej płciowości i budowaniu emocjonalnych więzi. Role kobiet i mężczyzn a panujące stereotypy.
7. Inicjacja seksualna, jej uwarunkowania i następstwa. Argumenty biomedyczne, psychologiczne i moralne za opóźnianiem wieku inicjacji seksualnej.
8. Istota seksualności człowieka i jej aspekty. Integracja seksualna.
9. Komplementarność płci - wzajemne dopełnianie się płci w sferach fizycznej, psychicznej, emocjonalnej i społecznej. Rozumienie, akceptacja i szacunek dla osób płci odmiennej.
10. Istota, rodzaje i etapy rozwoju miłości. Różnice w przeżywaniu miłości.
11. Metody rozpoznawania płodności.
12. Metody i środki antykoncepcji. Sposoby ich działania i zasady doboru.
13. Choroby przenoszone drogą płciową i zapobieganie im. AIDS: profilaktyka, aspekt społeczny i etyczny, chory na AIDS w rodzinie.
14. Trudności w osiągnięciu tożsamości płciowej, możliwości pomocy.
15. Normy zachowań seksualnych. Przemoc i przestępstwa seksualne; możliwości zapobiegania, sposoby obrony. Informacja o ośrodkach pomocy psychologicznej, medycznej i prawnej.
16. Przygotowanie do małżeństwa. Problemy wierności, zaufania i dialogu.
17. Małżeństwo- jego fazy; trudności i konflikty oraz sposoby ich rozwiązywania; wartość małżeństwa. Macierzyństwo i ojcostwo. Przygotowanie do ról rodzicielskich. Adopcja. Bezdzielnosc.
18. Przebieg i higiena ciąży. Rozwój prenatalny dziecka. Szkoła rodzenia, poród i naturalne karmienie. Rola rodziców w okresie oczekiwania na narodziny dziecka, w czasie porodu i po narodzinach.
19. Funkcje rodziny, ze szczególnym uwzględnieniem wychowania dzieci w rodzinie. Znaczenie prawidłowych postaw rodzicielskich dla rozwoju dziecka. Samotne rodzicielstwo.
20. Nieplanowana ciąża; sposoby szukania pomocy w sytuacjach trudnych.
21. Aborcja jako zagrożenie dla zdrowia psychicznego i fizycznego- aspekty: prawny, medyczny i etyczny.
22. Konflikty w rodzinie i ich przyczyny. Sposoby rozwiązywania konfliktów.
23. Przemoc w rodzinie. Wykorzystywanie seksualne. Profilaktyka. Możliwości uzyskiwania pomocy.
24. Zagrożenia życia społecznego: alkoholizm, narkomania, agresja, sekty, pornografia.

25. Prawodawstwo dotyczące rodziny. Zawarcie małżeństwa, separacja , rozwód. Prawa i obowiązki małżonków i rodziców, prawa dziecka. Obowiązki państwa wobec rodziny.

26. Człowiek wobec niepełnosprawności, starości, choroby, umierania i śmierci, w tym w aspekcie życia rodzinnego.

27. Poradnictwo młodzieżowe i rodzinne w Polsce.

Osiągnięcia

1. Umiejętność podejmowania odpowiedzialnych decyzji dotyczących wyboru drogi życiowej, małżeństwa i rodziny.

2. Umiejętność świadomego kreowania własnej osobowości.

3. Przygotowanie, na podstawie wiedzy i wykształconych umiejętności, do poszanowania godności życia ludzkiego i dojrzałego funkcjonowania w rodzinie.

4. Znajomość podstawowych zasad postępowania w sferze ludzkiej płciowości i płodności.

5. Umiejętność poszukiwania i udzielania odpowiedzi na pytania: Kim jest człowiek? Jakie są jego cele i zadania życiowe? Jaki jest sens życia?

EDUKACJA CZYTELNICZA I MEDIALNA

Treści nauczania	Przedmiot/ inna forma	Klasa	Zagadnienia tematyczne	Osiągnięcia ucznia	Uwagi
<p>1. Tradycyjne i nowoczesne źródła informacji (od książki do przekazów internetowych); najnowsze techniki informacyjne i ich dostępność.</p>	<p>Fizyka Matematyka Technologia informacyjna Rachunkowość przedsiębiorstw Pracownia ekonomiczno-informacyjna Statystyka Ekonomika przedsiębiorstw Chemia Języki obce Biblioteka Religia Język polski</p>	<p>1* 2* 2* 3* 3* 3* 2* 1* 2* 2* 2* 3* 1-2T 1LO 3-4T 4T 1,2,3* 2* 1-3L 1-4T 2* 1* 1*</p>	<p>1. Badanie rzutów w polu grawitacyjnym 2. Składanie drgań harmoniczných (program komputerowy) 3. Badanie zjawiska Dopplera (program komputerowy) 4. Obserwacja nieba / Internet 5. Budowa Wszechświata / Internet 6. Budowa i ewolucja gwiazd / Internet 7. Wzory Viete'a 8. Twierdzenie Pitagorasa 9. Twierdzenie Talesa 10. Trójkąt Pascala 11. Symbol Newtona 12. Schemat Bernoulliego 13. Internet jako nowoczesne źródło informacji, najnowsze techniki informacyjne i ich dostępność 14. Nowoczesne sposoby gromadzenia danych gospodarczych, zastosowanie kompleksowych programów ekonomiczno-finansowych do obsługi firm 15. Ekonomia i racjonalność wykorzystania informacji w zarządzaniu 16. Każda lekcja, na której korzysta się z danych, tabel, wykresów, diagramów dostępnych w literaturze lub Internecie 17. Nawiązanie kontaktów w międzynarodowych przez Internet 18. Różnorodność źródeł informacyjnych (od książki do przekazów internetowych) jako forma samokształcenia, pozyskiwania i opracowywania informacji 19. Biblijne przekazy o stworzeniu świata 20. Bóg na kartach Pisma św. 21. Rodzaje słowników i ich użyteczność</p>	<p>- Uczeń potrafi sprawnie zebrać określone informacje i wyselekcjonować przydatne treści (w tym sporządzić bibliografię). - Uczeń potrafi samodzielnie stworzyć podstawowe komunikaty medialne z wykorzystaniem modelu warsztatu pracy dziennikarza prasowego oraz radiowego lub telewizyjnego - Uczeń dostrzega wpływ mediów na życie i zachowanie ludzi oraz całych społeczeństw</p>	
<p>2. Współczesne instytucje wydawnicze i instytucje zajmujące się dystrybucją książek i prasy</p>	<p>Biblioteka</p>	<p>1-3L 1-4T</p>	<p>1. Przygotowanie gazetek edukacyjnych informujących o instytucjach wydawniczych</p>	<p>-Uczeń dostrzega rolę mediów w szerszym kontekście cywilizacyjno-kulturowym</p>	

<p>3. Kompetencje czytelnicze niezbędne do odbioru tekstów literackich, naukowych i popularnonaukowych</p>	<p>Technika biurowa Matematyka Religia Język polski</p>	<p>1-2T 1-4* 3* 1* 1* 1-4*</p>	<p>1. Biurowość i korespondencja biurowa jako elementy przekazu informacji rozwijające umiejętności komunikacyjne. Dokument i jego interpretacja 2. Przedstawianie i odczytywanie danych w postaci diagramów procentowych, wykresów funkcji itp. 3. Biblijne przekazy o stworzeniu świata 4. Czym są Ewangelie? 5. Księga Psalmów- bogactwo modlitw Kościoła 6. Ćwiczenie umiejętności pracy z tekstem</p>	<p>- Uczeń potrafi samodzielnie stworzyć podstawowe komunikaty medialne z wykorzystaniem modelu warsztatu pracy dziennikarza prasowego oraz radiowego lub telewizyjnego - Uczeń wykazuje się umiejętnością sprawnego zebrania określonych informacji i wyselekcjonowania przydatnych treści</p>	
<p>4. Globalizacja życia. Cywilizacja informacyjna i kultura mediów. Pojęcie czwartej władzy.</p>	<p>Języki obce Biblioteka WOS Język polski</p>	<p>1* 2* 1-3L 1-4T 3* 3L,4T</p>	<p>1. Czy świat staje się mniejszy poprzez lokalizację- praca z tekstem, dyskusja 6. Globalna młodzież – dyskusja 7. Wizualne i artystyczne formy przekazu 8. Opinia publiczna i rola massmediów w społeczeństwie obywatelskim 9. Język radia prasy i telewizji</p>	<p>- Uczeń dostrzega wpływ mediów na życie i zachowanie ludzi oraz całych społeczeństw - Uczeń posiadał niezbędne kompetencje czytelnicze do odbioru tekstów literackich, naukowych i popularnonaukowych</p>	
<p>5. Media publiczne i prywatne - zadania i interesy. Rynkowość mediów i jej społeczne skutki. Wpływ mediów na różne aspekty życia człowieka.</p>	<p>Wych.Fizyczne Języki obce Religia</p>	<p>1* 3L,4T 1* 2* 3* 1*</p>	<p>1. Szkolny turniej tenisa stołowego-oprawa plastyczna, artystyczna i techniczna (afisze, muzyka, dyplomy, ceremonia otwarcia, zakończenia) 2. Prowadzenie Powiatowego turnieju piłki siatkowej 3. Wpływ telewizji na nawyki żywieniowe – praca z tekstem, dyskusja 4. Telewizja – za i przeciw – dyskusja 5. Rola mediów w naszym życiu – dyskusja w oparciu o tekst 6. Cywilizacja- zagrożenie czy szansa rozwoju</p>	<p>- Uczeń dostrzega wpływ mediów na życie i zachowanie ludzi oraz całych społeczeństw. - Uczeń potrafi formułować opinie, opinie i recenzje wybranych informacji przekazywanych przez media</p>	
<p>6. Zagrożenia dla psychicznego i moralnego rozwoju człowieka płynące z mediów. Różne formy uzależnień medialnych</p>	<p>Marketing Języki obce Biblioteka Religia WOS</p>	<p>2T 3* 1-3L 1-4T 1* 2*</p>	<p>1. Wpływ massmediów na życie społeczne i ekonomiczne człowieka 2. Wpływ mediów na psychikę i osobowość człowieka – praca z tekstem, dyskusja 3. Kultura korzystania z różnych form medialnych 4. Cywilizacja- zagrożenie czy szansa rozwoju 5. Wpływ mediów na funkcjonowanie społeczeństwa i państwa</p>	<p>- Uczeń postrzega rolę mediów w szerszym kontekście cywilizacyjno-kulturowym. - Uczeń dostrzega wpływ mediów na życie i zachowanie ludzi oraz całych społeczeństw - Uczeń potrafi dostrzec i eliminować zagrożenia dla psychicznego i moralnego rozwoju człowieka płynące z mediów</p>	
<p>7. Warsztat pracy</p>	<p>Język polski</p>	<p>1-3*</p>	<p>1. Zapoznanie z warszatem pracy dziennikarza przez wprowadzanie form dziennikarskich</p>	<p>- Uczeń potrafi samodzielnie stworzyć podstawowe komunikaty</p>	

dziennikarza (prasowego, radiowego, telewizyjnego)				medialne z wykorzystaniem modelu warsztatu pracy dziennikarza prasowego oraz radiowego lub telewizyjnego	
8. Warsztat pracy reżysera (filmowego, teatralnego)	Wych.Fizyczne Język polski	1-3* 2*	1. Układy ćwiczeń do wybranej muzyki wg inwencji uczniów 3. Twórcy dzieła filmowego, teatralnego na przykładzie „Ślubów paniieńskich”	- Uczeń potrafi samodzielnie tworzyć podstawowe komunikaty medialne z wykorzystaniem modelu warsztatu pracy dziennikarza prasowego oraz radiowego lub telewizyjnego	
9. Wywieranie wpływu na ludzi. Metody i techniki perswazji i manipulacji stosowane w reklamie zewnętrznej, prasowej, radiowej i telewizyjnej.	Marketing Kultura zawodowa Chemia Języki obce Religia	2T 4T 2* 2R 2* 1* 1*	1. Skuteczność strategii marketingowych w warunkach nieograniczonych możliwości technicznego oddziaływania na konsumenta, a ochrona przed manipulacją i nierzetelną informacją 2. Mechanizm mycia i prania 3. Twardość wody i napięcie powierzchniowe 4. Tłuszcze jako mieszaniny estrów. Właściwości tłuszczów 5. Rola reklamy telewizyjnej – dyskusja w oparciu o tekst słuchany 6. Redagowanie krótkich tekstów i haseł reklamowych 7. Człowiek wobec wyborów wartości	- Uczeń dostrzeże rolę mediów w szerszym kontekście cywilizacyjno-kulturowym. - Uczeń dostrzeże wpływ mediów na życie i zachowanie ludzi oraz całych społeczeństw. - Uczeń potrafi formułować oceny, opinie i recenzje wybranych informacji przekazywanych przez media.	
10. Analiza porównawcza wybranej informacji zaczerpniętej z różnych źródeł (z prasy, audycji telewizyjnych lub radiowych). Kryteria wskazujące na rzetelność i obiektywizm tej informacji.	Matematyka Język polski	1-4* 1-4*	1. Tworzenie modeli matematycznych do sytuacji z życia codziennego 2. Książka, film, obraz – analiza porównawcza	- Uczeń potrafi formułować oceny, opinie i recenzje wybranych informacji przekazywanych przez media. - Uczeń potrafi sprawnie zebrać określone informacje i wyselekcjonować przydatne treści	
11. Wybór międzynarodowych i polskich przepisów prawa dotyczących	Technologia informacyjna Elementy prawa	1-2T 3T 1LO	1. Międzynarodowe i polskie przepisy w zakresie ochrony dóbr intelektualnych, praw autorskich oraz problemy z patologiami (plagiaty, hakerstwo itp.)	-Uczeń postrzeże rolę mediów w szerszym kontekście cywilizacyjno-kulturowym. - Uczeń dostrzeże wpływ mediów na życie i zachowanie ludzi oraz	

EDUKACJA EKOLOGICZNA

Treści nauczania	Przedmiot/ inna forma	Klasa	Zagadnienia tematyczne	Osiągnięcia ucznia	Uwagi
<p>1. Ekonomiczne i społeczne aspekty związków między człowiekiem i jego działalnością a środowiskiem. Wartość środowiska. Korzyści i straty związane z jego eksploatacją. Zasoby odnawialne i nieodnawialne</p>	<p>Matematyka Fizyka Podstawy przedsiębiorczości Podstawy ekonomii Biblioteka Język polski Religia Biologia Geografia</p>	<p>1-3* 1-3* 2* 2T 1T 1-3L 1-4T 1* 2* 3* 3* 2* 2* 2* 2* 2* 2* 2* 2* 2*</p>	<p>1. Obliczenia procentowe 2. Elementy statystyki opisowej 3. Procesy odwracalne i nieodwracalne. Entropia 4. Dobra wolne a dobra ekonomiczne. Zasady gospodarowania oraz racjonalność rzeczowa i metodologiczna 7. Różnorodność źródeł informacyjnych dotyczących ekologii (od książki do przekazów internetowych) jako forma samokształcenia, pozyskiwania i opracowywania informacji 8. Obraz wsi polskiej w utworach twórców renesansowych 9. Malowniczość rodzimego pejzażu w „Panu Tadeuszu” 10. Codziennosc jako temat poezji L.Staffa 11. Realistyczny obraz pracy chłopa-rolnika w powieści Reymonta „Chłopi” 12.S.Żeromski „Ludzie bezdomni” 13. Bóg objawia się w świecie 14. Od panteizmu do ekologii 15. Odpowiedzialni za świat 16.Ekosystem jako podstawowa jednostka ekologiczna 17. Ekonomia przyrody ekonomią człowieka 18. Różnorodność biologiczna i jej znaczenie 19. Teoria ekorozwoju. Zasady gospodarowania przyrodą 20.Ekorozwój czyli kurs na umiar i respekt dla zasobów przyrody</p>	<p>- Uczeń wie jakie mogą występować zagrożenia dla współczesnej cywilizacji wynikające z nieracjonalnego korzystania z zasobów środowiska i z nierównomiernego poziomu życia w różnych regionach - Uczeń potrafi podejmować działania służące poprawie stanu środowiska w skali lokalnej, regionalnej, krajowej i globalnej. - Uczeń wie jakie mogą występować zagrożenia dla współczesnej cywilizacji wynikające z nieracjonalnego korzystania z zasobów środowiska i z nierównomiernego poziomu życia w różnych regionach - Uczeń dostrzega zagrożenia we współczesnej cywilizacji wynikające z nieracjonalnego korzystania z zasobów środowiska, nabył umiejętność pozyskiwania informacji o środowisku z różnych źródeł</p>	
<p>2. Współczesny system gospodarki światowej i jego wpływ na degradację zasobów środowiska. Współpraca międzynarodowa jako warunek osiągnięcia zrównoważonego</p>	<p>Matematyka Ekonomika przedsiębiorstw Język obcy Biblioteka Religia WOS Biologia Fizyka Elementy prawa Chemia</p>	<p>1-3* 4T 1* 2* 3* 1-3L 1-4T 1* 3* 3* 2*</p>	<p>1. Obliczenia procentowe 2. Elementy statystyki opisowej 3.Rozwój umiejętności komunikacyjnych w dziedzinie ochrony środowiska 8. Co wiemy o stanie środowiska, czyli obywatelska świadomość ekologiczna 9. Co możemy zrobić dla ratowania środowiska naturalnego-praca z tekstem 10. Zagrożenia współczesnego świata – ćwiczenia słownikowe i komunikacyjne 11. Jak zrzeszają się obrońcy przyrody – światowe</p>	<p>- Uczeń wie jakie mogą występować zagrożenia dla współczesnej cywilizacji wynikające z nieracjonalnego korzystania z zasobów środowiska i z nierównomiernego poziomu życia w różnych regionach - Uczeń potrafi wymienić światowe organizacje działające na rzecz ochrony przyrody - Uczeń potrafi podejmować</p>	

rozwoju		<p>2* 2* 2* 2* 2* 2* 2LP 3T 1-2*</p>	<p>organizacje działające na rzecz ochrony przyrody 12. Cywilizacja – zagrożenie czy szansa 13. Degradacja środowiska naturalnego 14. Drogi rozwiązywania problemów globalnych 15. Racjonalne gospodarowanie zasobami przyrody 16. Obszary klęski ekologicznej 17. Globalny charakter wpływu człowieka na środowisko 18. Segregacja odpadów 19. Organizacje zajmujące się ochroną środowiska w Polsce i na świecie 20. Idea równoważnego rozwoju 21. Stan energetyki światowej 22. Alternatywne źródła energii 23. Organizacje zajmujące się problemami ochrony środowiska 24. Globalny charakter zanieczyszczeń środowiska 25. Źródła alternatywne energii</p>	<p>działania służące poprawie stanu środowiska w skali lokalnej, regionalnej, krajowej i globalnej - Uczeń wie jakie mogą występować zagrożenia dla współczesnej cywilizacji wynikające z nieracjonalnego korzystania z zasobów środowiska i z nierównomiernego poziomu życia w różnych regionach - Uczeń potrafi ocenić działalność ekologicznych organizacji pozarządowych, ich celów i form działania oraz zgodności z polityką ekologiczną państwa</p>	
3. Zagrożenia cywilizacyjne związane z energetyką konwencjonalną i jądrową. Odnawialne źródła energii	<p>Fizyka Ekonomika przedsiębiorstw Podstawy przedsiębiorczości Biologia Chemia</p>	<p>3* 3* 1-2* 2* 2* 3-4T 1-2T 1,2* 1,2*</p>	<p>1. Energetyka jądrowa (rachunek strat i zysków), reaktor jądrowy 2. Ochrona zdrowia przed promieniowaniem 3. Przemiany energii i jej transport. 4. Domowa racjonalizacja zużycia energii 5. Wpływ promieniowania na tkankę biologiczną 6. Fizyczne, ekonomiczne i ekologiczne zużycie środków trwałych i energii 7. Wpływ cywilizacji na środowisko człowieka 8. Zanieczyszczenia atmosfery pochodzące z wykorzystania konwencjonalnych źródeł energii. Rachunek strat i korzyści</p>	<p>- Uczeń dostrzega zagrożenia we współczesnej cywilizacji wynikające z nieracjonalnego korzystania z zasobów środowiska, nabył umiejętność pozyskiwania informacji o środowisku z różnych źródeł - Uczeń potrafi podejmować działania służące poprawie stanu środowiska w skali lokalnej, regionalnej, krajowej i globalnej</p>	
4. Sposoby ochrony różnorodności biologicznej	<p>Elementy prawa Język obcy Biblioteka Religia Biologia Geografia</p>	<p>3T 3* 1-3L 1-4T 2-3* 2* 2* 2* 2* 2-3*</p>	<p>1. Formy ochrony przyrody w Polsce i zasady ich ustanawiania 2. Jak ratować ginącą planetę 3. Różnorodność źródeł informacyjnych dotyczących ekologii (od książki do przekazów internetowych) jako forma samokształcenia, pozyskiwania i opracowywania informacji 4. „Czyńcie sobie ziemie poddaną” 5. Geny, gatunki, ekosystemy – co nam daje różnorodność biologiczna 6. Czynniki mutacyjne różnorodności biologicznej</p>	<p>- Uczeń potrafi ocenić działalność ekologicznych organizacji pozarządowych, ich celów i form działania oraz zgodności z polityką ekologiczną państwa - Uczeń dostrzega zagrożenia we współczesnej cywilizacji wynikające z nieracjonalnego korzystania z zasobów środowiska, nabył umiejętność pozyskiwania informacji o środowisku z różnych</p>	

<p>5. Intensyfikacja produkcji rolnej i związane z nią zagrożenia. Rolnictwo ekologiczne.</p>	<p>Technologia i towaroznawstwo Ekonomika przedsiębiorstw Geografia Biologia</p>	<p>3T 4T 2* 2* 2* 2* 2* 2*</p>	<p>7. Wymieralność gatunków. Czerwona Księga 8. Formy ochrony przyrody w Polsce 9. Wpływ ruchów migracyjnych i turystyki na różnorodność biologiczną świata</p> <p>1. Rolnictwo ekologiczne szansą na produkcji zdrowej żywności 2. Ludność świata a problem wyżywienia 3. Rolnictwo ekologiczne 4. Nowoczesne formy uprawy roślin 5. Plusy i minusy „zielonej rewolucji” 6. Problem głodu na świecie 7. Wzrost produktywności ekosystemów jako konieczność XXI wieku 8. Nowe formy uprawy roślin i hodowli zwierząt modyfikowane genetycznie</p>	<p>źródeł</p> <p>- Uczeń potrafi ocenić działalność ekologicznych organizacji pozarządowych, ich celów i form działania oraz zgodności z polityką ekologiczną państwa - Uczeń potrafi podejmować działania służące poprawie stanu środowiska w skali lokalnej, regionalnej, krajowej i globalnej</p>	
<p>6. Problemy bezpieczeństwa biologicznego, np. inżynieria genetyczna.</p>	<p>Religia WOS Biologia</p>	<p>2* 2* 1* 2* 2* 2* 2*</p>	<p>1. Eutanazja – ucieczka? 2. Aborcja – życie niekochane 3. Nienaruszalna godność osoby ludzkiej 4. Moralne problemy doświadczeń na człowieku 5. Skrajny ekologizm jako ideologia niektórych sekt 6. Problemy etyczne współczesnego świata 7. Inżynieria genetyczna 8. Szanse i zagrożenia wynikające z uprawy roślin transgenicznych 9. Układ odpornościowy człowieka wobec nowych właściwości pokarmów otrzymanywanych z roślin transgenicznych</p>	<p>- Uczeń dostrzega zagrożenia we współczesnej cywilizacji wynikające z nieracjonalnego korzystania z zasobów środowiska, nabył umiejętności pozyskiwania informacji o środowisku z różnych źródeł</p>	
<p>7. Problemy polityki ekologicznej państwa</p>	<p>Język obcy Biblioteka WOS Elementy prawa Biologia</p>	<p>3* 1-3L 1-4T 2* 3LP 2T 2*</p>	<p>1. Instytucje europejskie zajmujące się ochroną środowiska – praca z tekstem 2. Media wobec problemów ekologicznych w skali lokalnej i globalnej 3. Podstawowe założenia polityki ekologicznej państwa 4. Odpowiedzialność w ochronie środowiska – instytucje i ich kompetencje 5. Europejskie programy ochrony środowiska – współpraca międzynarodowa 6. Międzynarodowe konwencje na straży porządku ekologicznego Ziemi</p>	<p>- Uczeń potrafi ocenić działalność ekologicznych organizacji pozarządowych, ich celów i form działania oraz zgodności z polityką ekologiczną państwa - Uczeń zna problemy polityki ekologicznej państwa</p>	

EDUKACJA EUROPEJSKA

Treści nauczania	Przedmiot/ inna forma	Klasa	Zagadnienia tematyczne	Osiągnięcia ucznia	Uwagi
<p>1. Proces integracji europejskiej w perspektywie historycznej: czynniki integrujące i dezintegrujące. Polska i Polacy w budowaniu jednoczącej się Europy.</p>	<p>Geografia WOS Historia Biblioteka</p>	<p>3L,2T 3L,2T 3L,4T 1* 1-3L 1-4T</p>	<p>Zagadnienia tematyczne</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Unia Europejska przykładem procesów integracji gospodarczej zachodzących w Europie 2. Polska na tle procesów gospodarczej integracji na świecie i w Europie 3. Geneza integracji europejskiej 4. Koncepcje zjednoczonej Europy 5. Różnorodność źródeł informacyjnych dotyczących integracji europejskiej(od książki do przekazów internetowych) jako forma samokształcenia, pozyskiwania i opracowywania informacji 	<p>- Uczeń wykazuje się znajomością historii, celów i zasad działania głównych instytucji oraz podstaw prawa Unii Europejskiej</p> <p>- Uczeń posiada znajomość praw i obowiązków obywateli i kraju z punktu widzenia wymogów integracyjnych.</p> <p>- Uczeń zna istniejące źródła informacji na temat UE , posiada umiejętność korzystania z nich, umie gromadzić , analizować i interpretować informacje na temat dotyczący Unii Europejskiej</p>	
<p>2. Droga państw europejskich, w tym Polski, do Unii Europejskiej. System, procedury i pola negocjacji. Kalendarium rozszerzenia. Cele integracji Polski z Unią Europejską. Przedakcesyjne działania i programy Rządu.</p>	<p>Geografia WOS Historia Biblioteka</p>	<p>2LO 3L,4T 3L,4T 1-3L 1-4T</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Geografia elektoralna – nowe pole zainteresowania geografów 2. Procesy integracyjne w Europie 3. Integracja Europy Zachodniej po II wojnie światowej 4. Różnorodność źródeł informacyjnych dotyczących integracji europejskiej(od książki do przekazów internetowych) jako forma samokształcenia, pozyskiwania i opracowywania informacji 	<p>- Uczeń posiada znajomość praw i obowiązków obywateli i kraju z punktu widzenia wymogów integracyjnych.</p> <p>- Uczeń wykazuje się znajomością historii, celów i zasad działania głównych instytucji oraz podstaw prawa Unii Europejskiej</p> <p>- Uczeń zna istniejące źródła informacji na temat UE , posiada umiejętność korzystania z nich, umie gromadzić , analizować i interpretować informacje na temat dotyczący Unii Europejskiej</p>	
<p>3. Stosunek społeczeństw krajów członkowskich i społeczeństwa polskiego do</p>	<p>Chemia Geografia Języki obce WOS Biblioteka</p>	<p>1-3L, 1-2T 3 R 3R 2-3L, 1-2T 1-3L,</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Przepisy BHP w pracowni chemicznej 2. Sposoby zapobiegania skażeniom środowiska naturalnego 3. Problem odpadów komunalnych i przemysłowych 4. Chemia w naszym życiu – ochrona środowiska naturalnego 5. Wykorzystanie i utylizacja odczynników chemicznych 	<p>- Uczeń posiada ogólną znajomość praw i obowiązków państw członkowskich Unii, jak również obywateli w zakresie przestrzegania standardów związanych z ochroną środowiska naturalnego</p> <p>- Uczeń posiada znajomość praw i</p>	

<p>rozszerzenia Wspólnot Europejskich. Różne opinie obecne w polityce i opinii publicznej krajów członkowskich. Katalog nadziei i obaw. Wyobrażenie roli i miejsca Polski i Polaków w zjednoczonej Europie. Kwestia standardów unijnych</p>		<p>1-2T 2LO 3L,4T 3L,4T 1-3L 1-4T</p>	<p>6. Geografia elektoralna – nowe pole zainteresowania geografów 7. Za czy przeciw przyłączeniu Polski do UE – praca z tekstem, rozprawka 8. Polska a Unia Europejska 9. Różnorodność źródeł informacyjnych dotyczących integracji europejskiej(od książki do przekazów internetowych) jako forma samokształcenia, pozyskiwania i opracowywania informacji</p>	<p>obowiązków obywateli i kraju z punktu widzenia wymogów integracyjnych. - Uczeń wykazuje znajomość zasad i form współpracy Polski w regionie, ze szczególnym uwzględnieniem państw sąsiadujących. -Uczeń zna istniejące źródła informacji na temat UE , posiada umiejętność korzystania z nich, umie gromadzić , analizować i interpretować informacje na temat dotyczący Unii Europejskiej</p>	
<p>4. Kierunki integracji. Trzy filary procesu zjednoczenia. Różne koncepcje wizji przyszłej zjednoczonej Europy.</p>	<p>Geografia Biblioteka</p>	<p>2LO,2T 3LP 2-3LO, 2T,3LP 1-3L 1-4T</p>	<p>1. Procesy integracji i dezintegracji politycznej we współczesnej Europie 2. Polska na tle procesów gospodarczej integracji na świecie i w Europie 3. Różnorodność źródeł informacyjnych dotyczących integracji europejskiej(od książki do przekazów internetowych) jako forma samokształcenia, pozyskiwania i opracowywania informacji</p>	<p>-Uczeń zna istniejące źródła informacji na temat UE , posiada umiejętność korzystania z nich, umie gromadzić , analizować i interpretować informacje na temat dotyczący Unii Europejskiej - Uczeń posiada umiejętność samodzielnego gromadzenia, analizowania i interpretowania informacji na określony temat dotyczący Unii Europejskiej</p>	
<p>5. Ewolucja prawa Unii Europejskiej. Kwestia konstytucji Unii Europejskiej. Wzajemne relacje między prawem Unii Europejskiej i prawem krajowym</p>	<p>Elementy prawa Podstawy przedsiębiorczości Podstawy ekonomii Geografia WOS Biblioteka</p>	<p>3T 3LO 1,2T 2-3LO, 2T,3LP 3L,4T 1-3L 1-4T</p>	<p>1. Problemy legislacji krajowej i europejskiej ; Prawo państw członkowskich do zachowania odrębności w sferze praw wewnętrznych 2. Procesy integracji gospodarczej na świecie i w Europie 3. Procesy integracyjne w Europie 4. Różnorodność źródeł informacyjnych dotyczących integracji europejskiej(od książki do przekazów internetowych) jako forma samokształcenia, pozyskiwania i opracowywania informacji</p>	<p>- Uczeń posiada znajomość praw i obowiązków obywateli i kraju z punktu widzenia wymogów integracyjnych. - Uczeń posiada umiejętność samodzielnego gromadzenia, analizowania i interpretowania informacji na określony temat dotyczący Unii Europejskiej -Uczeń zna istniejące źródła informacji na temat UE , posiada umiejętność korzystania z nich,</p>	

6. Ewolucja instytucji Unii Europejskiej. Procedury podejmowania decyzji.	Biblioteka	1-3L 1-4T	1. Różnorodność źródeł informacyjnych dotyczących integracji europejskiej(od książki do przekazów internetowych) jako forma samokształcenia, pozyskiwania i opracowywania informacji	umie gromadzić, analizować i interpretować informacje na temat dotyczący Unii Europejskiej -Uczeń zna istniejące źródła informacji na temat UE, posiada umiejętność korzystania z nich, umie gromadzić, analizować i interpretować informacje na temat dotyczący Unii Europejskiej
7. Gospodarka Unii Europejskiej. Polska w perspektywie polityk wspólnotowych w dziedzinie gospodarce, w tym w szczególności wspólnej polityki rolnej.	Fizyka Rachunkowość Ekonomika przedsiębiorstw Geografia Biblioteka	3* 2LP, 2-4T 4T 3,4T 2-3LO, 3LP 2-3LO, 3LP,2T 1-3L 1-4T	1. Energetyka jądrowa 2. Międzynarodowe standardy rachunkowości 3. Sprawozdawczość i analiza finansowa w krajach Unii 4. Stosunki finansowe z zagranicą – rozliczenia międzynarodowe 5. Polskie rolnictwo na drodze do UE 6. Komunikacja jako czynnik sprzyjający rozwojowi gospodarczemu 7. Różnorodność źródeł informacyjnych dotyczących integracji europejskiej(od książki do przekazów internetowych) jako forma samokształcenia, pozyskiwania i opracowywania informacji	-Uczeń potrafi samodzielnie gromadzić, analizować i interpretować informacje na określony temat dotyczący Unii Europejskiej - Uczeń posiada znajomość mechanizmów współpracy i komunikowania się oraz umiejętność tworzenia odpowiednich projektów umożliwiających tę współpracę. - Uczeń wykazuje znajomość zasad i form współpracy Polski w regionie, ze szczególnym uwzględnieniem państw sąsiadujących. -Uczeń zna istniejące źródła informacji na temat UE, posiada umiejętność korzystania z nich, umie gromadzić, analizować i interpretować informacje na temat dotyczący Unii Europejskiej
8. Jednolity europejski rynek pracy i jego dostępność dla obywateli polskich. Europejskie problemy społeczne i sposoby ich	Ekonomika przedsiębiorstw Technologia i towaroznawstwo Podstawy przedsiębiorczości Podstawy ekonomii Geografia Języki obce	3,4T 3,4T 1,2T 1,2T 2-3LO 2-3LO, 3LP,2T 1T,2L	1. Międzynarodowe standardy jakościowe wyrobów i towarów 2. Problemy krajowych i unijnych rynków pracy 3. Polskie rolnictwo na drodze do UE 4. Handel międzynarodowy jako czynnik rozwoju gospodarczego świata 5. Kraje „stare i młode” – rysowanie i interpretowanie piramid wieku	- Uczeń posiada umiejętność samodzielnego gromadzenia, analizowania i interpretowania informacji na określony temat dotyczący Unii Europejskiej. - Uczeń wykazuje znajomość mechanizmów współpracy i komunikowania się oraz

rozwiązywania	Biblioteka	1-2LO, 2LP 1* 1* 2* 3* 3L,4T 1-3L 1-4T	6. Religijne zróżnicowanie ludności świata i Polski 7. Podróżowanie w celach zarobkowych 8. Staranie się o pracę – ogłoszenia prasowe 9. Zagrożenia współczesnego świata 10. Problem bezrobocia 11. Organizacje charytatywne 12. Różnorodność źródeł informacyjnych dotyczących integracji europejskiej(od książki do przekazów internetowych) jako forma samokształcenia, pozyskiwania i opracowywania informacji	umiejętność tworzenia odpowiednich projektów umożliwiających tę współpracę. -Uczeń posiada znajomość zasad i form współpracy Polski w regionie, ze szczególnym uwzględnieniem państw sąsiadujących. -Uczeń zna istniejące źródła informacji na temat UE , posiada umiejętność korzystania z nich, umie gromadzić , analizować i interpretować informacje na temat dotyczący Unii Europejskiej	
9. Droga krajów członkowskich do Unii Gospodarczej i Walutowej.	Geografia WOS Biblioteka	2-3LO, 3LP,2T 3L,2T 3L,4T 1-3L 1-4T	1. Handel międzynarodowy jako czynnik rozwoju gospodarczego świata 2. UE przykładem procesów integracji gospodarczej zachodzącej w Europie 3. Procesy integracyjne w Europie 4. Różnorodność źródeł informacyjnych dotyczących integracji europejskiej(od książki do przekazów internetowych) jako forma samokształcenia, pozyskiwania i opracowywania informacji	- Uczeń posiada znajomość istniejących źródeł informacji na temat Unii Europejskiej oraz umiejętność korzystania z nich - Uczeń zna prawa i obowiązki obywateli i kraju z punktu widzenia wymogów integracyjnych -Uczeń zna istniejące źródła informacji na temat UE , posiada umiejętność korzystania z nich, umie gromadzić , analizować i interpretować informacje na temat dotyczący Unii Europejskiej	
10. Bezpieczeństwo europejskie w wymiarze międzynarodowym i wewnętrznym. Bezpieczeństwo Polski w ramach Unii Europejskiej i w NATO.	Historia WOS Biblioteka	3L,4T 3L,4T 1-3L 1-4T	1. Europa Zachodnia po II wojnie światowej 2. Bezpieczeństwo Polski a członkostwo w NATO 3. Różnorodność źródeł informacyjnych dotyczących integracji europejskiej(od książki do przekazów internetowych) jako forma samokształcenia, pozyskiwania i opracowywania informacji	- Uczeń posiada znajomość istniejących źródeł informacji na temat Unii Europejskiej oraz umiejętność korzystania z nich - Uczeń posiada znajomość historii, celów i zasad działania głównych instytucji oraz podstaw prawa Unii Europejskiej -Uczeń zna istniejące źródła informacji na temat UE , posiada umiejętność korzystania z nich, umie gromadzić , analizować i interpretować informacje na temat	

<p>11. Prawa i obowiązki obywatelskie, obywatelstwo europejskie, obywatelski wymiar procesu integracji europejskiej.</p>	<p>Elementy prawa Geografia WOS Biblioteka</p>	<p>3T 3L,2T 3L,4T 1-3L 1-4T</p>	<p>1. Prawa obywatela w krajach UE – unifikacja prawa 2. UE – procesy integracji na świecie i w Europie 3. Prawa i obowiązki człowieka i obywatela 4. Różnorodność źródeł informacyjnych dotyczących integracji europejskiej(od książki do przekazów internetowych) jako forma samokształcenia, pozyskiwania i opracowywania informacji</p>	<p>dotyczący Unii Europejskiej - Uczeń zna prawa i obowiązki obywateli i kraju z punktu widzenia wymogów integracyjnych -Uczeń zna istniejące źródła informacji na temat UE, posiada umiejętność korzystania z nich, umie gromadzić, analizować i interpretować informacje na temat dotyczący Unii Europejskiej</p>	
<p>12. Europa wartości. Duchowy wymiar Europy - edukacja, kultura. Rola edukacji jako czynnika wyrównywania szans polskiej młodzieży w Europie. Możliwości współpracy.</p>	<p>Geografia Języki obce Język polski Biblioteka</p>	<p>2LO 2* 3* 1* 1-3L 1-4T</p>	<p>1. Kręgi kulturowe świata 2. Edukacja w kraju, którego języka uczymy 3. Wymiana międzyszkolna 4. Kultura śródziemnomorska źródłem kultury europejskiej 5. Różnorodność źródeł informacyjnych dotyczących integracji europejskiej(od książki do przekazów internetowych) jako forma samokształcenia, pozyskiwania i opracowywania informacji</p>	<p>- Uczeń zna prawa i obowiązki obywateli i kraju z punktu widzenia wymogów integracyjnych - Uczeń wykazuje znajomość mechanizmów współpracy i komunikowania się oraz umiejętność tworzenia odpowiednich projektów umożliwiających tę współpracę -Uczeń zna istniejące źródła informacji na temat UE, posiada umiejętność korzystania z nich, umie gromadzić, analizować i interpretować informacje na temat dotyczący Unii Europejskiej</p>	
<p>13. Rola i zasady działania samorządów terytorialnych w Unii Europejskiej. Współpraca polskich samorządów z odpowiednikami w Unii Europejskiej. Euroregiony.</p>	<p>Geografia WOS Biblioteka</p>	<p>3L,2T 2LO 3L,4T 1-2L 1-4T</p>	<p>1. Euroregiony i inne formy współpracy w ramach integracji europejskiej 2. Geografia elektoralna – nowe pole zainteresowania geografów 3. Współpraca regionalna w Europie 4. Różnorodność źródeł informacyjnych dotyczących integracji europejskiej(od książki do przekazów internetowych) jako forma samokształcenia, pozyskiwania i opracowywania informacji</p>	<p>- Uczeń wykazuje znajomość mechanizmów współpracy i komunikowania się oraz umiejętność tworzenia odpowiednich projektów umożliwiających tę współpracę - Uczeń zna prawa i obowiązki obywateli i kraju z punktu widzenia wymogów integracyjnych -Uczeń zna istniejące źródła informacji na temat UE, posiada umiejętność korzystania z nich, umie gromadzić, analizować i interpretować informacje na temat</p>	

<p>14. Miejsce Polski w organizacjach europejskich, w tym w Radzie Europy.</p>	<p>Geografia WOS Biblioteka</p>	<p>3L,2T 3L,4T 1-3L 1-4T</p>	<p>1. Procesy integracji gospodarczej na świecie 2. Polska w Europie 3. Różnorodność źródeł informacyjnych dotyczących integracji europejskiej(od książki do przekazów internetowych) jako forma samokształcenia, pozyskiwania i opracowywania informacji</p>	<p>dotyczący Unii Europejskiej - Uczeń zna prawa i obowiązki obywateli i kraju z punktu widzenia wymogów integracyjnych -Uczeń zna istniejące źródła informacji na temat UE , posiada umiejętność korzystania z nich, umie gromadzić , analizować i interpretować informacje na temat dotyczący Unii Europejskiej</p>	
<p>15. Polska i jej sąsiedzi. Polska w regionie Europy Środkowej i Bałtyku. Polska i Europa Wschodnia.</p>	<p>Geografia Języki obce Historia Biblioteka</p>	<p>IR 2L,1T 1* 2* 3L,4T 3L,4T 1-3L 1-4T</p>	<p>1. Morze Bałtyckie 2. Zagrożenia środowiska przyrodniczego Bałtyku 3. Kraje i narodowości. Polska i jej sąsiedzi 4. Stereotypy narodowości. 5. Informacje o krajach członkowskich 6. Miejsce Polski w Europie 7. Różnorodność źródeł informacyjnych dotyczących integracji europejskiej(od książki do przekazów internetowych) jako forma samokształcenia, pozyskiwania i opracowywania informacji</p>	<p>- Uczeń wykazuje znajomość zasad i form współpracy Polski w regionie, ze szczególnym uwzględnieniem państw sąsiadujących - Uczeń zna historię, cele i zasady działania głównych instytucji oraz podstaw prawa Unii Europejskiej -Uczeń zna istniejące źródła informacji na temat UE , posiada umiejętność korzystania z nich, umie gromadzić , analizować i interpretować informacje na temat dotyczący Unii Europejskiej</p>	

EDUKACJA FILOZOFICZNA

Treści nauczania	Przedmiot/ inna forma	Klasa	Zagadnienia tematyczne	Osiągnięcia ucznia	Uwagi
<p>1. Elementy logiki ogólnej i retoryki. Myśl a język. Stawianie pytań, definiowanie, klasyfikacja i argumentacja. Dyskusja</p>	<p>Podstawy przedsiębiorczości Kultura zawodu</p> <p>Matematyka Język polski Religia</p>	<p>1-2T 3LO 4T 1* 1-3* 2* 1-3* 1-3LO 1-3LO 1* 1-3* 1* 3*</p>	<p>1. Problem dokonywania wyborów ekonomicznych i społecznych. 2. Problemy rozpoznawania swoich predyspozycji oraz pytania o przyszłość. Autoprezentacja.</p> <p>3. Elementy logiki matematycznej 4. Zadania z parametrem 5. Klasyfikacja figur 6. Zadania tekstowe 7. Definiowanie pojęć, dowodzenie twierdzeń 8. Stosowanie na lekcjach metod wnioskowania: dedukcji, indukcji, analizy, syntezy 9. Retoryczne użycie języka 10. Podstawowe chwytły erystyczne 11. Co to znaczy wierzyć? 12. Sens cierpienia</p>	<p>- Uczeń potrafi formułować podstawowe pytania filozoficzne dotyczących rzeczywistości, człowieka i kultury</p> <p>- Uczeń potrafi definiować, klasyfikować, argumentować; prowadzić dyskusję</p> <p>- Uczeń potrafi dokonywać analizę tekstów filozoficznych w aspekcie zawartych w nich problemów</p>	
<p>2. Narodziny filozofii i jej pierwsze koncepcje w starożytnej Grecji</p>	<p>Wych. Fizyczne Biblioteka Historia Język polski Religia</p>	<p>2* 1-3L 1-4T 1-4* 1* 1* 2*</p>	<p>1. Przeprowadzenie rozgrywek sportowych w wybranych konkurencjach olimpijskich</p> <p>4. Różnorodność źródeł informacyjnych dotyczących nauk filozoficznych (od książki do przekazów internetowych) jako forma samokształcenia, pozyskiwania i opracowywania informacji</p> <p>5. Wizualizacja treści filozoficznych</p> <p>6. Wielcy filozofowie starożytnej Grecji</p> <p>7. Jak starożytni Grecy wyobrażali sobie stworzenie świata i człowieka?</p> <p>8. Od panteizmu do ekologii</p>	<p>- Uczeń dąży do rozwijania wytrwałości, wytrwałości w systematycznym dążeniu do celu, pogłębianie wiary we własne siły poprzez dyscypliny lekkoatletyczne</p> <p>- Uczeń umie gromadzić, interpretować i analizować teksty filozoficzne</p> <p>- Uczeń potrafi dostrzec zagadnienia filozoficzne w nauce, sztuce, moralności i religii</p>	
<p>3. Przedmiot filozofii. Dyscypliny filozoficzne. Główne pojęcia, metody i problemy filozoficzne</p>	<p>Wych. Fizyczne</p> <p>Fizyka Biblioteka Historia</p>	<p>2* 3* 1* 1* 1* 3*</p>	<p>1. Idee starożytnych i nowożytnych igrzysk olimpijskich – konkurencje sportowe międzyklasowej olimpiady</p> <p>2. Determinizm i indeterminizm w opisie przyrody</p> <p>3. Założenia szczególnej teorii względności</p> <p>4. Czas w różnych układach odniesienia</p> <p>5. Transformacje Galileusza</p>	<p>- Uczeń potrafi dostrzec zagadnienia filozoficzne w nauce, sztuce, moralności i religii, umie gromadzić, interpretować i analizować teksty filozoficzne</p> <p>- Uczeń potrafi formułować podstawowe pytania filozoficzne</p>	

	Religia	1-3L 1-4T 1* 1* 1* 2*	6. Rozszerzający się wszechświat 7. Różnorodność źródeł informacyjnych dotyczących nauk filozoficznych(od książki do przekazów internetowych) jako forma samokształcenia, pozyskiwania i opracowywania informacji 8. Wielcy filozofowie starożytnej Grecji 9. Chrześcijaństwo wobec ewolucji 10. Zjawisko religii 11. Bóg objawia się w świecie	dotyczących rzeczywistości, człowieka i kultury - Uczeń potrafi definiować, klasyfikować, argumentować; prowadzić dyskusję
4. Różne sposoby pojmowania filozofii: 1) na przykładzie osiągnięć wybitnych filozofów (Sokrates, Platon, Arystoteles, Marek Aureliusz, Św. Augustyn, Św. Tomasz z Akwinu, Kartezjusz, Hume, Kant, Hegel, E. Husserl, R. Ingarden), 2) w oparciu o informacje na temat koncepcji i szkół filozoficznych (filozofia analityczna, fenomenologia, egzystencjalizm, hermeneutyka, filozofia dialogu, tomizm współczesny, personalizm).	Fizyka Biblioteka Historia Język polski Religia	1* 1* 1-3L 1-4T 1* 1* 1* 2* 3L,4T 2*	1. Rozwój poglądów na budowę Wszechświata 2. Opis ruchu (pogląd Arystotelesa na istotę ruchu) 3. Różnorodność źródeł informacyjnych dotyczących nauk filozoficznych(od książki do przekazów internetowych) jako forma samokształcenia, pozyskiwania i opracowywania informacji 4. Chrześcijaństwo religią starożytnej Grecji 5. Analiza pieśni Horacego 6. Światopogląd i ideologia średniowiecza 7. Ogólna charakterystyka romantyzmu 8. Dżuma A. Camusa jako parabola 9. Św. Tomasz z Akwinu i jego filozofia	-Uczeń potrafi dostrzec zagadnienia filozoficzne w nauce, sztuce, moralności i religii - Uczeń potrafi dostrzec zagadnienia filozoficzne w nauce, sztuce, moralności i religii, umie gromadzić, interpretować i analizować teksty filozoficzne - Uczeń potrafi definiować, klasyfikować, argumentować; prowadzić dyskusję - Uczeń potrafi dokonywać analizę tekstów filozoficznych w aspekcie zawartych w nich problemów
5. Filozofia a inne dziedziny kultury. Filozofia a nauka,	Biologia Fizyka Biblioteka	3R 3* 3*	1. Teorie powstania i pochodzenia życia na Ziemi	-Uczeń dostrzega rolę światopoglądu człowieka i jego wpływu na zrozumienie

<p>religia, sztuka, światopogląd, ideologia.</p>	<p>Historia Język polski Religia</p>	<p>3* 1-3L 1-4T 1-4* 2* 3* 3-4* 1* 1* 2* 3* 4T</p>	<p>4. Rewolucja kopernikowska i jej skutki 5. Modele powstawania galaktyk i ich układów 6. Promieniowanie tła jako relikty czasów przed powstaniem atomów 7. Różnorodność źródeł informacyjnych dotyczących nauk filozoficznych(od książki do przekazów internetowych) jako forma samokształcenia, pozyskiwania i opracowywania informacji 8. Wizualizacja treści filozoficznych 9. Wiek XIII „Złotym wiekiem” cywilizacji średniowiecznej 10. Chłopi S.T. Reymonta 11. Twórczość S.Żeromskiego 12. Filozofia antyczna Platona 13. Człowiek istota cielesno – duchowa 14. Dekalog fundamentem chrześcijańskiej cywilizacji miłości 15. Chrześcijaństwo i inne religie monoteistyczne 16. Świat ludzkich wartości</p>	<p>mechanizmów życia - Uczeń potrafi definiować, klasyfikować, argumentować; prowadzić dyskusję - Uczeń potrafi dostrzec zagadnienia filozoficzne w nauce, sztuce, moralności i religii, umie gromadzić, interpretować i analizować teksty filozoficzne - Uczeń potrafi dokonywać analizy tekstów filozoficznych w aspekcie zawartych w nich problemów</p>	
<p>6. Elementy teorii rzeczywistości. Idealizm, wariabilizm, realizm.</p>	<p>Technologia informacyjna Fizyka</p>	<p>1LO 1-2T 3*</p>	<p>1. Elementy logiki klasycznej 2. Wszechświat zamknięty czy otwarty?</p>	<p>- Uczeń potrafi dostrzec zagadnienia filozoficzne w nauce, sztuce, moralności i religii</p>	
<p>7. Elementy antropologii filozoficznej. Człowiek jako byt osobowy. Główne koncepcje człowieka. Naturalne i kulturowe środowisko człowieka. Człowiek w relacji z drugim człowiekiem i ze wspólnotami. Człowiek wobec wartości.</p>	<p>Biologia Podstawy przedsiębiorczości Kultura zawodu Religia</p>	<p>3R 1-2T 3LO 4T 4T 4T 4T 1* 1* 2* 2* 3*</p>	<p>1. Mechanizmy rozwoju człowieka 2. Umiejętności w komunikacji interpersonalnej i ich wpływ na relacje społeczne i ekonomiczne 3. Etyka w biznesie 4. Dylematy bytu duchowego i ekonomicznego 5. Praca i jej aspekty 6. Dylemat „być czy mieć” 7. Człowiek istotą cielesno- duchową 8. Chrześcijańska wizja człowieka 9. Dekalog fundamentem chrześcijańskiej cywilizacji miłości 10. Godność kobiety w ujęciu biblijnym 11. Osoba ludzka jako fundament i cel życia społecznego</p>	<p>- Uczeń potrafi dostrzec zagadnienia filozoficzne w nauce, sztuce, moralności i religii, - Uczeń umie gromadzić, interpretować i analizować teksty filozoficzne - Uczeń potrafi dostrzec zagadnienia filozoficzne w nauce, sztuce, moralności i religii - Umiejętność formułowania podstawowych pytań filozoficznych dotyczących rzeczywistości, człowieka i kultury</p>	

<p>8. Elementy teorii poznania. Źródła poznania. Granice poznania. Prawdziwość poznania i jej kryteria.</p>	<p>Fizyka Język polski Religia</p>	<p>3* 3* 3* 1* 1* 2* 2*</p>	<p>1. Eksperyment fizyczny źródłem poznania świata (metody badawcze fizyki) 2. Zakres stosowalności teorii fizycznych. 3. Filozofia antyczna, średniowieczna (Arystoteles, Platon, Sokrates, Św. Augustyn, Św. Tomasz z Akwinu 4. Objawienie Boże a objawienie prywatne 5. Biblijne przekazy o stworzeniu świata 6. Sumienie obiektywną normą moralną</p>	<p>- Umiejętność definiowania, klasyfikowania, argumentowania; prowadzenie dyskusji - Uczeń potrafi dostrzec zagadnienia filozoficzne w nauce, sztuce, moralności i religii</p>	
---	--	---	--	---	--

EDUKACJA PROZDROWOTNA

Treści nauczania	Przedmiot/ inna forma	Klasa	Zagadnienia tematyczne	Osiągnięcia ucznia	Uwagi
<p>1. Styl życia i jego związek ze zdrowiem i chorobą. Koncepcja i cele promocji zdrowia. Zdrowie jako wartość dla człowieka i społeczeństwa.</p>	<p>Podstawy ekonomii Elementy prawa Języki obce Matematyka Biologia Biblioteka Wych. Fizyczne</p>	<p>1,2T 2T 1* 2* 3* 1,2,3* 1* 1-2P 2-3R 1-3L 1-4T 1-4*</p>	<p>1. Ekonomiczne aspekty ochrony zdrowia ludzkiego 2. Prawne aspekty ochrony zdrowia ludzkiego 3. Nawyki żywieniowe w krajach, których języków się uczymy 4. Zdrowa żywność, zdrowy styl życia- sondaż, wnioski, dyskusje 5. Osiągnięcia współczesnej medycyny (klonowanie, chirurgia plastyczna) 6. Elementy statystyki opisowej 7. Obliczenia procentowe 8. Mózg jako główny ośrodek kontrolno-integracyjny organizmu 9. Działanie układów w ciele człowieka 10. Profilaktyka zdrowotna 11. Różnorodność źródeł informacyjnych dotyczących profilaktyki prozdrowotnej(od książki do przekazów internetowych) jako forma samokształcenia, pozyskiwania i opracowywania informacji 12. Tenis stołowy 13. Aerobic</p>	<p>- Uczeń wykazuje znajomość głównych czynników sprzyjających i zagrażających zdrowiu człowieka oraz podstawowych zasad profilaktyki najczęstszych zaburzeń i chorób - Uczeń realizuje wartości związane ze zdrowiem. - Uczeń świadome dąży do ochrony, utrzymania i poprawy zdrowia własnego oraz osób, wśród których uczeń żyje.</p>	
<p>2. Pielęgnacja ciała i urody. Dbalność o utrzymanie odpowiedniej masy ciała, sylwetki, dobrej sprawności i wydolności fizycznej. Chronienie się przed zanieczyszczeniami środowiska</p>	<p>Języki obce Matematyka Fizyka Biologia Wych. Fizyczne Chemia</p>	<p>1* 3* 1-3* 1* 3* 1* 1P 2R 1-4* 1P,2R</p>	<p>1. Rola sportu w naszym życiu 2. Troska o zdrowie i wygląd zewnętrzny – artykuły prasowe, dyskusja 3. Elementy statystyki opisowej 4. Dynamika ruchu po okręgu, siły w czasie jazdy samochodem 5. Elementy radiologii i ochrona zdrowia przed promieniowaniem 6. Wzajemne oddziaływanie układów i homeostaza parametrów ustrojowych 7. Rodzaje diet. Nawyki żywieniowe 8. Układ ruchu i jego rola 9. Bezpieczeństwo i higiena na zajęciach wychowania fizycznego 10. Wzmacnianie sprawności aerobowej poprzez pokonywanie naturalnych przeszkód terenowych (biegi)</p>	<p>- Uczeń wykazuje znajomość głównych czynników sprzyjających i zagrażających zdrowiu człowieka oraz podstawowych zasad profilaktyki najczęstszych zaburzeń i chorób - Uczeń świadome dąży do ochrony, utrzymania i poprawy zdrowia własnego oraz osób, wśród których uczeń żyje. - Uczeń zna podstawowe zasady bezpieczeństwa w czasie zajęć ruchowych</p>	

<p>3. Praca i wypoczynek, aktywne spędzanie czasu wolnego. Aktywność ruchowa, zabawa i poczucie humoru a zdrowie.</p>	<p>Języki obce Biologia Wych.Fizyczne Chemia</p>	<p>1* 2* 1* 2R 1P 1* 2,3* 1,2*</p>	<p>11. Kwaśne deszcze- powstawanie i znaczenie 1. Formy spędzania wolnego czasu 2. Dyscypliny sportowe 3. Główne funkcje organizmu i struktury anatomiczne odpowiedzialne za wypełnianie tych funkcji 4. Choroby układu oddechowego 5. Emocje i stres 6. Technika gry w tenisa stołowego 7. Ćwiczenia wprowadzająca i oszczędzające z łyżworolkami. Przepisy ruchu drogowego 8. Tlenki węgla- ich właściwości. Efekt cieplarniany.</p>	<p>- Uczeń wykazuje znajomość głównych czynników sprzyjających i zagrażających zdrowiu człowieka oraz podstawowych zasad profilaktyki najczęstszych zaburzeń i chorób - Uczeń świadomie dąży do ochrony, utrzymania i poprawy zdrowia własnego oraz osób, wśród których uczeń żyje. - Uczeń podnosi swoją aktywność ruchową poprzez różnorodne formy sportowo rekreacyjne i turystyczne utrwalanie nawyku czynnego wypoczynku</p>	
<p>4. Identyfikowanie i podejmowanie ryzyka. Zachowania bezpieczne w codziennym życiu. Troska o bezpieczeństwo innych.</p>	<p>Technologia informacyjna Ekonomika przedsiębiorstw Fizyka Biologia Biblioteka Wych.Fizyczne Chemia</p>	<p>1-2T 3-4T 1* 1P,R 1P,R 1P,R 1P,R 1-3L 1-4T 1-4* 1-3*</p>	<p>1. Bezpieczeństwo i higiena pracy ze sprzętem komputerowym 2. Ergonomia pracy 3. Dynamika ruchu po okręgu 4. Czy można produkować części zapasowe człowieka? 5. Choroba nowotworowa jest uleczalna. 6. Stan zdrowia i choroby. 7. Higiena układu ruchu 8. Różnorodność źródeł informacyjnych dotyczących profilaktyki prozdrowotnej(od książki do przekazów internetowych) jako forma samokształcenia, pozyskiwania i opracowywania informacji 9. Skok kuczny przez skrzynie 10. Odmyk i wymyk na drażku 11. BHP w pracowni chemicznej</p>	<p>- Uczeń wykazuje znajomość głównych czynników sprzyjających i zagrażających zdrowiu człowieka oraz podstawowych zasad profilaktyki najczęstszych zaburzeń i chorób - Uczeń świadomie dąży do ochrony, utrzymania i poprawy zdrowia własnego oraz osób, wśród których uczeń żyje. - Uczeń potrafi kształtować właściwą sylwetkę i ogólną sprawność fizyczną</p>	
<p>5. Zasady racjonalnego żywienia w różnych okresach życia. Żywienie a samopoczucie i zdolność do pracy oraz</p>	<p>Technologia i towaroznawstwo Języki obce Biologia Wych.Fizyczne Chemia</p>	<p>3-4T 1* 1* 1* 1* 2R 2R 2R,3P</p>	<p>1. Procesy technologiczne w produkcji zdrowej żywności. 2. Racjonalne odżywianie się. 3. Normy jakościowe żywności i ich znaczenie dla zdrowia człowieka 4. W sklepie spożywczym, restauracji, kawiarni – dialogi 5. Nawyki żywieniowe- czy zdrowa dieta to klucz do szczuplej sylwetki 6. Budowa i funkcje układu pokarmowego człowieka</p>	<p>- Uczeń zna główne czynniki sprzyjające i zagrażające zdrowiu człowieka oraz podstawowe zasady profilaktyki najczęstszych zaburzeń i chorób. Realizuje wartości związane ze zdrowiem. - Uczeń świadomie dąży do ochrony, utrzymania i poprawy</p>	

<p>zapobieganie chorobom. Skutki niewłaściwego odchudzania się i stosowania diet eliminacyjnych. Wybór sprzyjających zdrowiu produktów spożywczych i ich przechowywanie. Prawa konsumenta żywności.</p>		<p>1-4* 1-4* 1-4* 1-3R 1-2P</p>	<p>7. Choroby związane z zaburzeniami układu pokarmowego 8. Chemiczne składniki komórki 9. Mutacje i czynniki mutagenne 10. Znaczenie genetyki dla człowieka 11. Ocena postawy ciała, wady postawy. Ćwiczenia kształtujące 12. Wzrost i waga jako elementy rozwoju fizycznego. Ćwiczenia kształtujące 13. Zestawy ćwiczeń w terenie rozwijające skoczność 14. Związki nieorganiczne stosowane w życiu codziennym. Sole, tlenki</p>	<p>zdrowia własnego oraz osób, wśród których uczeń żyje. - Uczeń wykazuje się umiejętnością korzystania z pomocy medycznej i psychologicznej, radzenie sobie w sytuacjach trudnych oraz umiejętnością wspierania innych - Uczeń potrafi stosować samoocenę i samokontrolę stanu rozwoju fizycznego, sprawności i umiejętności ruchowych oraz sposobów badania i kształtowania uzdolnień motorycznych</p>
<p>6. Korzystanie z pomocy medycznej, psychologicznej i innych form wsparcia. Znaczenie profilaktycznych badań medycznych. Zachowanie się w chorobie. Postawy wobec osób przewlekle chorych i niepełnosprawnych i osób starszych.</p>	<p>Języki obce Biologia Wych.Fizyczne Chemia</p>	<p>1* 2* 1* 2R,1P 1-4* 1-4* 1-4* 1-4* 1P,R</p>	<p>1.U lekarza – dialogi, sytuacje 2. Schorzenia i objawy 3. Układ mięśniowy i jego znaczenie dla prawidłowego funkcjonowania ciała 4. Układ oddechowy 5. Mechanizmy obronne organizmu 6. Gry na boisku z piłką i bez piłki 7. Kształtowanie sprawności kondycyjnej w siłowni. Szkodliwość stosowania środków anabolicznych 8. Rzuty do kosza z dwutaktu z prawej i lewej strony 9. Pomiary wzrostu, wagi oraz obwodu ramion, ud i klatki piersiowej, określenie zmian 10. Zastosowanie izotopów promieniotwórczych w medycynie</p>	<p>- Uczeń świadomie dąży do ochrony, utrzymania i poprawy zdrowia własnego oraz osób, wśród których uczeń żyje. - Uczeń zna główne czynniki sprzyjające i zagrażające zdrowiu człowieka oraz podstawowe zasady profilaktyki najczęstszych zaburzeń i chorób. Realizuje wartości związane ze zdrowiem. - Uczeń wykazuje umiejętność porozumiewania się i utrzymywania dobrych relacji z innymi ludźmi oraz funkcjonowania i współpracy w grupie, radzenia sobie z presją środowiska</p>
<p>7. Uwarunkowania podazy i popytu na substancje psychoaktywne. Rodzaje tych substancji i ich wpływ na organizm, psychikę</p>	<p>Języki obce Biologia Biblioteka Wych.Fizyczne Chemia</p>	<p>3* 1P,R 1P,R 2R,1P 2R,1P 1-3L 1-4T 1-4*</p>	<p>1. Rodzaje uzależnień i ich wpływ na nasz organizm 2. Mózg decyduje o naszym zachowaniu 3. Działanie substancji psychoaktywnych na organizm człowieka 4. Fizjologia układu nerwowego 5. Środki psychotropowe 6. Różnorodność źródeł informacyjnych dotyczących profilaktyki prozdrowotnej(od książki do przekazów</p>	<p>- Uczeń świadomie dąży do ochrony, utrzymania i poprawy zdrowia własnego oraz osób, wśród których uczeń żyje. - Umiejętność korzystania z pomocy medycznej i psychologicznej, radzenie sobie w sytuacjach trudnych oraz umiejętność</p>

<p>oraz rozwój społeczny i duchowy człowieka. Przepisy prawa dotyczące używania substancji psychoaktywnych. Formy pomocy dla osób eksperymentujących i uzależnionych.</p>		<p>1* 2P,3R</p>	<p>internetowych) jako forma samokształcenia, pozyskiwania i opracowywania informacji 7. Biegi na różnych dystansach. Ćwiczenia wytrzymałości, umiejętności rozłożenia sił 8. Rozbieg, odbicie, lot i ładowanie w skoku w dal technika naturalna 9. Alkohole i ich wpływ na organizm człowieka</p>	<p>wspierania innych - Uczeń zna główne czynniki sprzyjające i zagrażające zdrowiu człowieka oraz podstawowe zasady profilaktyki najczęstszych zaburzeń i chorób - Uczeń wykazuje umiejętność porozumiewania się i utrzymywania dobrych relacji z innymi ludźmi oraz funkcjonowania i współpracy w grupie, radzenia sobie z presją środowiska</p>	
<p>8. Osobowe i społeczne umiejętności życiowe niezbędne dla ochrony, poprawy i utrzymania zdrowia.</p>	<p>Biologia Wych. Fizyczne</p>	<p>1* 1P,2R, 3R 3R 1-4* 1-4* 1-4*</p>	<p>1. Rozwój człowieka 2. Budowa i rola układu oddechowego 3. Zdrowa żywność; rodzaje diet. Nawyki żywieniowe. 4. Choroby 5. Gry i ćwiczenia na lodzie z wykorzystaniem łyżew 6. Stanie na rękach 7. Przeskok rozkroczny przez kozła</p>	<p>- Umiejętność korzystania z pomocy medycznej i psychologicznej, radzenie sobie w sytuacjach trudnych oraz umiejętność wspierania innych - Uczeń świadomie dąży do ochrony, utrzymania i poprawy zdrowia własnego oraz osób, wśród których uczeń żyje.</p>	

EDUKACJA REGIONALNA - DZIEDZICTWO KULTUROWE W REGIONIE

Treści nauczania	Przedmiot/ inna forma	Klasa	Zagadnienia tematyczne	Osiągnięcia ucznia	Uwagi
1. Dzieje regionu na tle historii Polski i Europy.	Biblioteka Historia	1-3L 1-4T 1-4* 1-4* 1*	1. Różnorodność źródeł informacyjnych dotyczących regionu (od książki do przekazów internetowych) jako forma samokształcenia, pozyskiwania i opracowywania informacji 2. Wizualne formy przekazu 3. Przeszłość regionu od średniowiecza do współczesności 4. Mniejszości narodowe żyjące na terenie regionu 5. Europa średniowieczna e rozwoju gospodarczym i społecznym	- Uczeń posiada wieloaspektową wiedzę o regionie, o jego dziedzictwie kulturowym, na tle Polski - Uczeń dostrzega wartości kultury narodowej w jej różnorodności regionalnej na tle kultur innych wspólnot etnicznych i narodowych. - Uczeń posiada ukształtowaną postawę solidarności narodowej i otwartości na inne wspólnoty oraz kultury.	
2. Specyfika przyrodnicza, społeczna, ekonomiczna, kulturowa regionu w relacji z innymi regionami Polski i Europy.	Statystyka Podstawy przedsiębiorczości Wych.Fizyczne Biologia Wiedza o kulturze Język obcy Historia WOS Język polski	2T 1-2T 2L 4T 1-4* 2L,T 3L,4T 1-2L 1T 2-3L 3-4T 2-3L, 4T 2*	1. Zasoby regionalne szansą na rozwój ekonomiczny powiatu i województwa 2. Oberek – ustawienia, chwyty i układy rąk 3. Taniec regionalny – podstawowe kroki i figury taneczne 4. Rajd jako forma poznania regionu 5. Formy ochrony przyrody w Polsce 6. Miejsce regionu w kulturze narodowej 7. Zwyczaje związane z obchodzeniem świąt w Polsce i w krajach, których język jest uczony 8. Gospodarka i społeczeństwo regionu w XXw. 9. Miejsce społeczności lokalnej w społeczeństwie obywatelskim 10. Literatura okresu Pozytywizmu 11. Literatura Młodej Polski	- Uczeń posiada wieloaspektową wiedzę o regionie, o jego dziedzictwie kulturowym, na tle Polski - Uczeń przyczynia się do pielęgnowania i pomnażania regionalnego i narodowego dziedzictwa kulturowego - Uczeń zna walory przyrodnicze regionu zamieszkania, potrafi ocenić ich wartość - Uczeń dostrzega znaczenia wartości regionu w życiu osobistym, wspólnotowym i społecznym	
3. Przeszłość regionu, jego dziedzictwo kulturowe jako podstawa rozumienia współczesności regionu	Wych.Fizyczne Biblioteka Wiedza o kulturze Język polski	3L,4T 1-3L 1-4T 3L,4T 1* 2*	1. Taniec towarzyski- polonez. Podstawowe kroki taneczne 3. Różnorodność źródeł informacyjnych dotyczących regionu (od książki do przekazów internetowych) jako forma samokształcenia, pozyskiwania i opracowywania informacji 4. Wizualne formy przekazu 5. Regionalne zabytki kultury artystycznej 5. Klasztor oo. Bernardynów 6. H.Sienkiewicz – Potop	- Uczeń posiada wieloaspektową wiedzę o regionie, o jego dziedzictwie kulturowym, na tle Polski - Uczeń dostrzega znaczenie wartości regionu i bierze udział w życiu kulturowym, społecznym środowiska lokalnego - Uczeń przyczynia się do	

				pielęgnowania i pomnażania regionalnego i narodowego dziedzictwa kulturowego	
4. Perspektywy i szanse rozwoju regionu we współpracy krajowej i międzynarodowej	Podstawy przedsiębiorczości Ekonomika przedsiębiorstw WOS Biologia	1-2T 3-4T 3L,4T 2*	1. Aktywność ekonomiczna i społeczna w regionie, wspieranie postaw przedsiębiorczych 2. Współpraca regionu z organizacjami ogólnokrajowymi i międzynarodowymi 3. Formy współpracy w zakresie ochrony przyrody	- Uczeń świadomie bierze udział w życiu w życiu kulturowym, społecznym, gospodarczym i politycznym środowiska lokalnego - Uczeń całościowo przestrzega region jako miejsce życia, aktywności i szeroko rozumianej twórczości	
5. Promocja regionu w kraju i za granicą.	Marketing Podstawy przedsiębiorczości Technologia informacyjna Język obcy Religia	2T 1-2T 1-2T 1LO 2-3* 3L,4T	1. Promocja produktów lokalnych, walorów przyrodniczych i kultury regionu 2. Promocja przy użyciu nowoczesnych środków przekazu (strony WWW) 3. Pisanie listu, w którym zachęcamy obcokrajowca do zwiedzenia naszego miasta, regionu 4. Polskie pielgrzymowanie	- Uczeń całościowo przestrzega region jako miejsce życia, aktywności i szeroko rozumianej twórczości - Uczeń wykazuje się umiejętnością prezentowania i promowania regionu w kraju i za granicą - Uczeń dostrzega wartość kultury narodowej w jej różnorodności regionalnej na tle kultur innych wspólnot etnicznych i narodowych	

WYCHOWANIE DO ŻYCIA W RODZINIE

Treści nauczania	Przedmiot/ inna forma	Klasa	Zagadnienia tematyczne	Osiągnięcia ucznia	Uwagi
1. Tożsamość i wielowymiarowość człowieka. Poczucie sensu życia.	Wychowanie do życia w rodzinie Religia	1* 1* 1* 3L,4T 3L,4T	1. Człowiek istotą wielowymiarową, poszukującą sensu życia. 2. Człowiek istotą cielesno – duchową 3. Sens życia człowieka 4. Sens cierpienia 5. Osoba ludzka jako fundament i cel życia społecznego	- Uczeń rozumie istotę człowieka jako osoby i wie, że jest obdarowany wolną wolą - Uczeń potrafi odpowiedzieć na pytania: Kim jest człowiek? Jakie są jego cele i zadania życiowe? Jaki jest sens życia?	
2. Komunikacja interpersonalna, asertywność, techniki negocjacji, empatia	Wychowanie do życia w rodzinie Godzina wychowawcza Religia	3* 1* 1* 1* 2* 3* 3*	1. Komunikacja w małżeństwie – werbalna i niewerbalna. 2. Cechy sprzyjające dobrym kontaktom między ludźmi. 3. „Nikt nie jest samotną wyspą” 4. Autentyzm wiary wobec sekt 5. Chrześcijaństwo a inne religie monoteistyczne 6. Wierność Bogu i człowiekowi w małżeństwie i rodzinie 7. Rozładowanie i zapobieganie konfliktom w rodzinie	- Uczeń zna podstawowe zasady związane z komunikacją interpersonalną - Uczeń jest przygotowany do kreowania własnej osobowości	
3. Tolerancja wobec odmienności	Wychowanie do życia w rodzinie	3* 1*	1. Oblicze rodziny w różnych kulturach i religiach. 2. Autentyzm wiary wobec sekt	- Uczeń będzie wyrażał postawę tolerancji wobec odmienności	

kulturowych, etnicznych, religijnych, seksualnych	Religia	2* 3L,4T	3. Chrześcijaństwo a inne religie monoteistyczne 4. Granice wolności człowieka	kulturowych i religijnych. - Uczeń potrafi odpowiedzieć na pytania: Kim jest człowiek? Jakie są jego cele i zadania życiowe? Jaki jest sens życia?	
4. Rozwój psychoseksualny człowieka w kolejnych fazach życia.	Wychowanie do życia w rodzinie Religia	1* 2* 3*	1. Fazy rozwoju psychoseksualnego i kształtowanie się ról płciowych. 2. Czynniki decydujące o rozwoju psychofizycznym człowieka. 3. Seksualność człowieka a prawo natury i porządek moralny	- Uczeń zna czynniki rozwojowe człowieka i planuje swój rozwój. - Uczeń wykazuje znajomość podstawowych zasad postępowania w sferze ludzkiej płciowości i płodności.	
5. Dojrzwanie: rozumienie i akceptacja kryteriów dojrzałości biologicznej, psychicznej i społecznej. Problemy okresu dojrzewania i sposoby radzenia sobie z nimi.	Wychowanie do życia w rodzinie	3*	1. Kryteria dojrzałości człowieka integrujące osobowość.	- Uczeń potrafi świadomie kreować swoją osobowość	
6. Wartości i pojęcia związane z płciowością człowieka: męskość, kobiecość, miłość, rodzina, rodzicielstwo. Znaczenie odpowiedzialności w przeżywaniu własnej płciowości i budowaniu emocjonalnych więzi. Role kobiet i mężczyzn a panujące stereotypy	Wychowanie do życia w rodzinie Religia	1* 2* 2* 3*	1. Fizyczne psychologiczne różnice między kobietą i mężczyzną. 2. Elementy, cele kryteria płciowości człowieka. 3. Piękno czystej miłości 4. . Seksualność człowieka a prawo natury i porządek moralny	- Uczeń wykazuje znajomość podstawowych zasad postępowania w sferze ludzkiej płciowości i płodności.	
7. Inicjacja seksualna, jej uwarunkowania i	Wychowanie do życia w rodzinie	1* 3*	1. Postawa odpowiedzialności za poczęte życie – seks przed czy po ślubie.	- Uczeń przejawia postawę szacunku dla życia człowieka od	

następstwa. Argumenty biomedyczne, psychologiczne i moralne za opóźnieniem wieku inicjacji seksualnej.	Religia	3L,4T	2. Jaka różnica – teraz czy za parę dni? 3. Powołanie do rodzicielstwa	momentu poczęcia. - Uczeń jest przygotowany do poszanowania godności życia ludzkiego i dojrzałego funkcjonowania w rodzinie.	
8. Istota seksualności człowieka i jej aspekty. Integracja seksualna.	Wychowanie do życia w rodzinie	2* 3*	1. Potrzeba integracji seksualnej. 2. przejawy ludzkiej seksualności.	- Uczeń wykazuje znajomość podstawowych zasad postępowania w sferze ludzkiej płciowości i płodności.	
9. Komplementarność płci - wzajemne dopełnianie się płci w sferach fizycznej, psychicznej, emocjonalnej i społecznej. Rozumienie, akceptacja i szacunek dla osób płci odmiennej.	Wychowanie do życia w rodzinie Religia	2* 3*	1. Człowiek istotą potrzebującą do swojego rozwoju i szczęścia drugiego człowieka. 2. Godność kobiety w ujęciu biblijnym	- Uczeń potrafi podejmować odpowiedzialne decyzje dotyczące wyboru drogi życiowej, małżeństwa i rodziny. - Uczeń kształtuje postawę akceptującą dla mądrego kierowania własnymi potrzebami i pragnieniami.	
10. Istota, rodzaje i etapy rozwoju miłości. Różnice w przeżywaniu miłości.	Wychowanie do życia w rodzinie Religia	1* 2* 3*, 4T 2* 2* 3*	1. Zakochanie się. 2. Etapy miłości 3. Cechy miłości małżeńskiej. 4. Największe przykazanie 5. Piękno czystej miłości 6. Miłość prawdziwa a poznana	- Uczeń rozumie istotę miłości. - Uczeń potrafi podejmować odpowiedzialne decyzje dotyczące wyboru drogi życiowej, małżeństwa i rodziny.	
11. Metody rozpoznawania płodności.	Wychowanie do życia w rodzinie	2*	1. Świadomość i akceptacja własnej płodności – wspólna odpowiedzialność.	- Uczeń wykazuje znajomość podstawowych zasad postępowania w sferze ludzkiej płciowości i płodności.	
12. Metody i środki antykoncepcji. Sposoby ich działania i zasady doboru.	Wychowanie do życia w rodzinie Religia	2* 3L, 4T 3*	1. Metody naturalnego planowania rodziny. 2. Antykoncepcja – aspekt zdrowotny, psychologiczny i moralny. 3. Regulacja poczęć, jako wyraz odpowiedzialności człowieka za dar płciowości	- Uczeń zna mechanizm działania środków antykoncepcyjnych, ich skuteczność i skutki uboczne. - Uczeń wykazuje znajomość podstawowych zasad postępowania	

							<p>w sferze ludzkiej płciowości i płodności.</p> <p>- Uczeń zna zasady zarażenia się chorobami przenoszonymi drogą płciową.</p>	
13. Choroby przenoszone drogą płciową i zapobieganie im. AIDS: profilaktyka, aspekt społeczny i etyczny, chory na AIDS w rodzinie.	Wychowanie do życia w rodzinie	1* 3L, 4T	1. AIDS może stać się problemem każdego młodego człowieka. 2. Choroby przenoszone drogą płciową.				<p>- Uczeń zna przejawy ludzkiej seksualności i różnicia nieprawidłowości życia seksualnego.</p>	
14. Trudności w osiągnięciu tożsamości płciowej, możliwości pomocy.	Wychowanie do życia w rodzinie	3*	1. Nieprawidłowości życia psychoseksualnego (homoseksualizm)				<p>- Uczeń zna instytucje pomagające w trudnych sytuacjach</p> <p>- Uczeń jest przygotowany do poszanowania godności życia ludzkiego</p>	
15. Normy zachowań seksualnych. Przemoc i przestępstwa seksualne; możliwości zapobiegania, sposoby obrony. Informacja o ośrodkach pomocy psychologicznej, medycznej i prawnej	Wychowanie do życia w rodzinie Religia	2* 3*	1. Trudności sfery seksualnej człowieka (Gwałt to nie twoja wina) 2. Współczesne zagrożenia szacunku dla życia i ciała ludzkiego					
16. Przygotowanie do małżeństwa. Problemy wierności, zaufania i dialogu.	Wychowanie do życia w rodzinie Religia	2* 3L,4T 3* 3* 3*	1. Wybór współmałżonka- kryteria i motyw 2. Aspekty dojrzałości do małżeństwa 3. Małżeństwo jako sakrament 4. Małżeństwo w świetle prawa kanonicznego 5. Pismo święte o nierozwalności małżeństwa				<p>- Uczeń wie na czym polega fizyczna, psychiczna, prawna i socjalna dojrzałość do zawarcia małżeństwa</p> <p>- Uczeń potrafi podejmować odpowiedzialne decyzje dotyczące wyboru drogi życiowej, małżeństwa i rodziny.</p>	
17. Małżeństwo- jego fazy; trudności i konflikty oraz sposoby ich rozwiązywania;	Wychowanie do życia w rodzinie Religia	1* 3* 3L,4T 3L,4T	1. Być matką, być ojcem czyli o rodzicielstwie 2. Konflikty niszczą czy budują? 3. Powołanie do rodzicielstwa 4. Rozładowanie i zapobieganie konfliktom rodzinie				<p>- Uczeń wykazuje znajomość podstawowych zasad postępowania w sferze ludzkiej płciowości i płodności.</p> <p>- Uczeń jest przygotowany do</p>	

wartość małżeństwa. Macierzyństwo i ojcostwo. Przygotowanie do ról rodzicielskich. Adopcja. Bezdzietność					poszanowania godności życia ludzkiego i dojrzałego funkcjonowania w rodzinie	
18. Przebieg i higiena ciąży. Rozwój prenatalny dziecka. Szkoła rodzenia, poród i naturalne karmienie. Rola rodziców w okresie oczekiwania na narodziny dziecka, w czasie porodu i po narodzinach.	Wychowanie do życia w rodzinie Religia	3* 3* 3L,4T	1.Ciąża – czas miłości 2. Czas porodu i opieki nad niemowłębem 3. Powołanie do rodzicielstwa		- Uczeń potrafi podejmować odpowiedzialne decyzje dotyczące wyboru drogi życiowej, małżeństwa i rodziny. - Uczeń jest przygotowany do poszanowania godności życia ludzkiego i dojrzałego funkcjonowania w rodzinie	
19. Funkcje rodziny, ze szczególnym uwzględnieniem wychowania dzieci w rodzinie. Znaczenie prawidłowych postaw rodzicielskich dla rozwoju dziecka. Samotne rodzicielstwo	Wychowanie do życia w rodzinie Religia	2* 2* 3* 3L,4T	1.Funkcje rodziny 2. Problemy rodzin niepełnych i dysfunkcyjnych 3. Postawy rodzicielskie 4. Powołanie do rodzicielstwa		- Uczeń jest przygotowany do poszanowania godności życia ludzkiego i dojrzałego funkcjonowania w rodzinie	
20. Nieplanowana ciąża; sposoby szukania pomocy w sytuacjach trudnych.	Wychowanie do życia w rodzinie Religia	2* 2*	1. Ciąża u nastolatki – samotne macierzyństwo 2. Życie jako dar Boga		- Uczeń potrafi podejmować odpowiedzialne decyzje dotyczące wyboru drogi życiowej, małżeństwa i rodziny.	
21. Aborcja jako zagrożenie dla zdrowia psychicznego i	Wychowanie do życia w rodzinie Religia	2* 2* 3*	1. Aborcja – aspekt medyczny, psychiczny i moralny 2. Aborcja – życie niekochane 3. Wykroczenia przeciwko życiu i zdrowiu człowieka		- Uczeń zna zagrożenia dla zdrowia fizycznego i psychicznego spowodowane aborcją	

fizycznego- aspekty: prawny, medyczny i etyczny.						
22. Konflikty w rodzinie i ich przyczyny. Sposoby rozwiązywania konfliktów.	Wychowanie do życia w rodzinie Religia	1* 3*	1. Trudna sztuka rozwiązywania konfliktów 2. Rozładowanie i zapobieganie konfliktom rodzinie	- Uczeń zna konstruktywne, nieagresywne sposoby rozwiązywania konfliktów		
23. Przemoc w rodzinie. Wykorzystywanie seksualne. Profilaktyka. Możliwości uzyskiwania pomocy.	Wychowanie do życia w rodzinie	3*	1. Jak postępować z agresorem rodzinnym	- Uczeń wie gdzie szukać pomocy w przypadku przemocy w rodzinie		
24. Zagrożenia życia społecznego: alkoholizm, narkomania, agresja, sekty, pornografia.	Wychowanie do życia w rodzinie Godzina wychowawcza Religia	1* 1-3* 3* 3*	1. Zagrożenia życia społecznego i rodzinnego 2. Profilaktyka uzależnień 3. Współczesne zagrożenia dla życia i ciała ludzkiego 4. Wykroczenia przeciwko życiu i zdrowiu	- Uczeń zna rodzaje zagrożeń życia społecznego - Uczeń zna instytucje zajmujące się pomocą osobom uzależnionym - Uczeń jest przygotowany do poszanowania godności życia ludzkiego		
25. Prawodawstwo dotyczące rodziny. Zawarcie małżeństwa, separacja, rozwód. Prawa i obowiązki małżonków i rodziców, prawa dziecka. Obowiązki państwa wobec rodziny.	Wychowanie do życia w rodzinie Religia	1* 2* 3*	1. Akty prawne regulujące funkcjonowanie rodziny 2. Małżeństwo w ujęciu prawnym 3. Małżeństwo w świetle prawa kanonicznego	- Uczeń zna akty prawne dotyczące człowieka, rodziny, małżeństwa - Uczeń potrafi podejmować odpowiedzialne decyzje dotyczące wyboru drogi życiowej, małżeństwa i rodziny.		
26. Człowiek wobec niepełnosprawności, starości, choroby, umierania i śmierci, w	Wychowanie do życia w rodzinie Religia	1* 1* 3*	1. Człowiek stary, chory i niepełnosprawny w rodzinie 2. Sens życia człowieka 3. Chrześcijanin wobec śmierci	- Uczeń potrafi dyskutować na pytania: Kim jest człowiek? Jakie są jego cele i zadania życiowe? Jaki jest sens życia?		

tym w aspekcie życia rodzinnego.						
-------------------------------------	--	--	--	--	--	--

27. Poradnictwo młodzieżowe i rodzinne w Polsce.	Wychowanie do życia w rodzinie	I*	1. Poradnictwo młodzieżowe i rodzinne	- Uczeń zna instytucje wspierające młodego człowieka	
--	--------------------------------	----	---------------------------------------	--	--

³ Sposób nauczania szkolnego i zakres treści zajęć edukacyjnych "Wychowanie do życia w rodzinie" określa rozporządzenie ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania, wydane na podstawie art. 4 ust. 3 ustawy z dnia 7 stycznia 1993 r. o planowaniu rodziny, ochronie płodu ludzkiego i warunkach dopuszczalności przerywania ciąży (Dz. U. Nr 17, poz. 78, z 1995 r. Nr 66, poz. 334, z 1996 r. Nr 139, poz. 646, z 1997 r. Nr 141, poz. 943 i Nr 157, poz. 1040, z 1999 r. Nr 5, poz. 32 oraz z 2001 r. Nr 154, poz. 1792).